

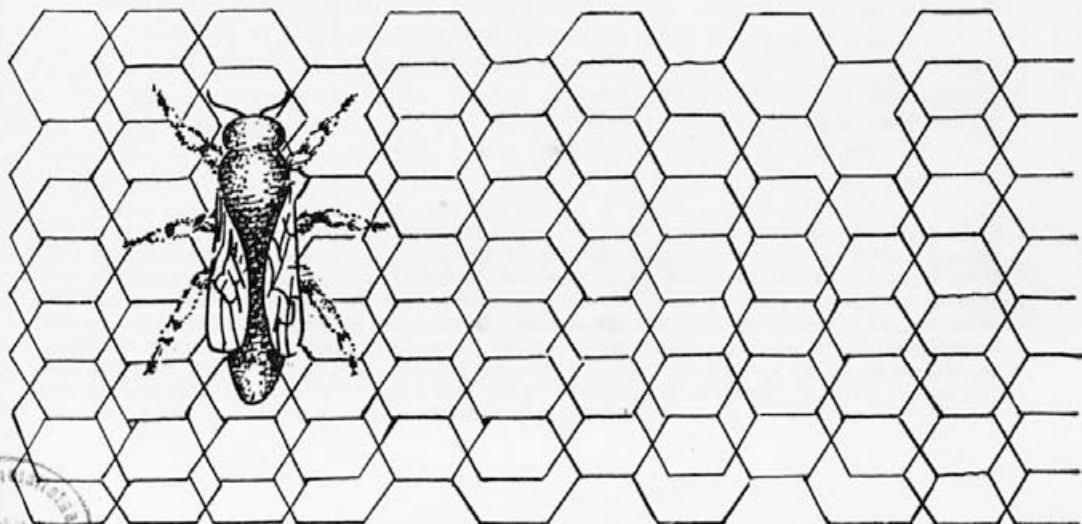
leto LXXI

št. 5

1969

slovenski čebelar

VSEBINA

Leopold Debevec: Kratka navodila za mesečna opravila pri čebelah v maju	129
Julij Mayer: Narava — čebela — kemija	131
Inž. Milan Rovan: Varstvo rastlin in varstvo čebel	136
Lojze Kastelic: Dvodomni sistem v AŽ panju	138
Dušan Mercina: Ali imajo naše čebele pravilno hrano?	141
Janez Gjerek: Pomembno odkritje	142
Jože Resnik: Iz dinarja — dinar in pol	144
Janez Fuis: Hude čebele	145
France Guna: Grmovega Franceta ženitev	146
Hinko Klanšek: Težave z medvedom pod Kumom v letu 1968	149

MLADI ČEBELARJI NAM PIŠEJO

Mlad čebelar J. B. iz Štajerske nam piše	151
Zveza čebelarskih društev	

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

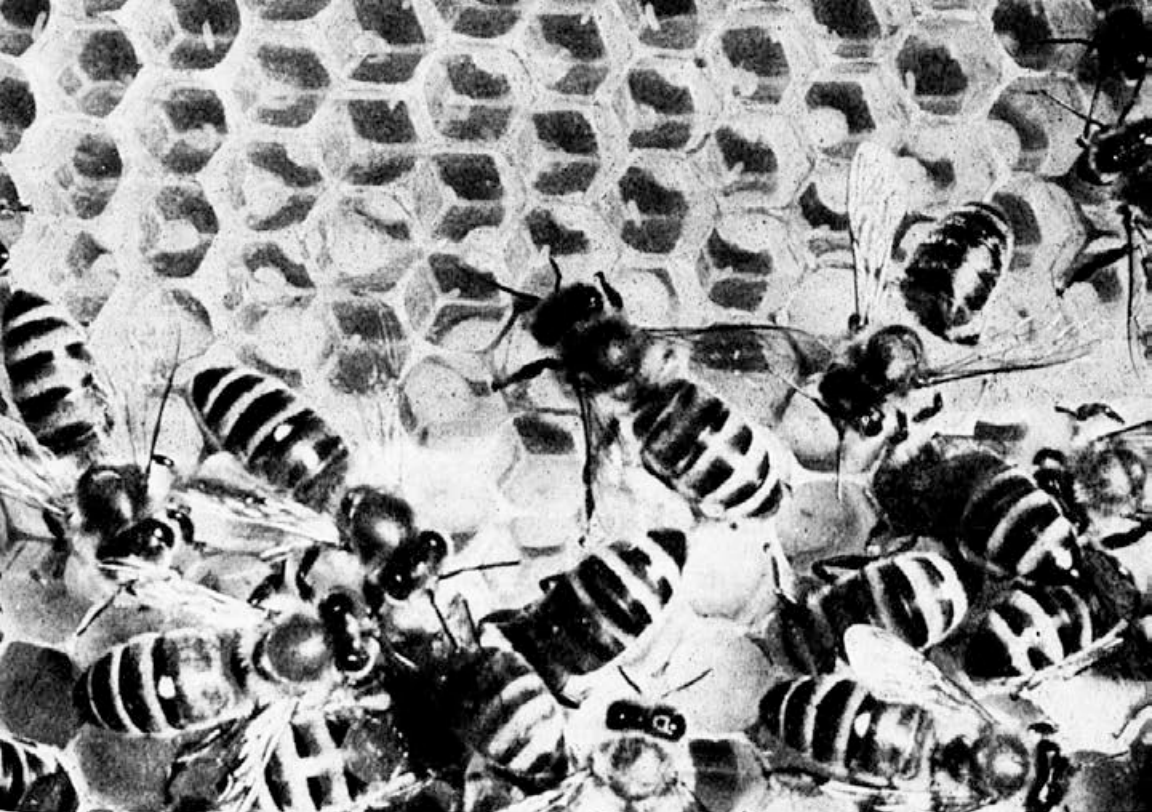
Poroča Julij Mayer	152
------------------------------	-----

NAŠA ORGANIZACIJA

XXII mednarodni čebelarski kongres v Münchnu. Vabila in obvestila naših društev. Iz sejnega zapisnika sekretariata »Saveza« dne 4. 12. 1968 in 6. 1. 1969 v Beogradu. Občni zbor čebelarskega društva Maribor. Koroški čebelarji. Članom mariborskega čebelarskega društva v premislek. Frank Hersich. Iz čebelarskega društva Radovljica	154
---	-----

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20.00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Joško Šlander. Letna naročnina za nečlane 25.00 din, za inozemstvo 30.00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3.00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

KRATKA NAVODILA ZA MESEČNA OPRAVILA PRI ČEBELAH V MAJU

LEOPOLD DEBEVEC

Kamor oko seže, vse zeleni, cvete, dehti . . . Vendarle čebelje družine v aprilu ponekod niso toliko napredovale, da bi bil moral čebelar že posegati vmes in krotiti rojilno vnemo svojih lahkokrilk. April pač »rogovili« po svoje, a ne samo april! Prenekatero leto tudi maj še ukrepa prav po »aprilsko« in ni se mi le enkrat primerilo, da sem zaradi majske vremenske muhavosti moral čebele krmiti, namesto da bi ob polnih mediščih računal, koliko posode bo treba pripraviti za obilni pridelek cvetličnega medu. Hladno deževno vreme seveda nikakor ne pospešuje razvoja čebeljih družin, pač pa ga ovira in utegne zavleči tudi za cel mesec dni. Poznamo nadalje tudi močne razlike v razvoju, ki jih povzročata lega kraja (osojna), nadmorska višina in še marsikaj. Tudi za cel mesec more biti razlika v razvoju družin, recimo med onimi v spodnjem Posavju in v gornji Savski dolini, ali med Pomurjem in Slovenjim Gradcem in ostalim koroškim kotom. Dokajšnja je tudi razlika v razvoju družin na Goriškem in Koprskem in onim v gorskem svetu Gorenjske. Saj vemo, da v Brdih češnje že zorijo, ko marsikje v severni Sloveniji še odcvetele niso! Te razlike so od leta do leta močno različne. Spričo tega je razumljivo, da ne opravljajo vsi naši čebelarji svojih čebel niti približno ne v istem času, kakor prinaša zanje zadevna mesečna navodila naš »Čebelar« ter je jasno, da mora nekdo opraviti kako delo pri čebelah že v aprilu,

medtem ko enako delo kdo »od manj srečnih« šele enkrat v maju ali celo v juniju. Seveda velja povedano za spomladanski razvoj, medtem ko se dogajanje — ugašanje jeseni godi prav v obratnem redu. Tako bodo čebelarji »z zamudo« utegnili šele sedaj, v maju razviti vso svojo čebelarstvo sposobnost, ko se jim bo šele ponudila priložnost za izenačevanje moči svojih čebeljih družin, katerim bodo nastavljali satje in jih predstavljali ter sploh ukrepali tako, kakor je bilo za njihove »srečnejše« tovariše omenjeno že v navodilih za april. A naj se nikar ne hudujejo na »srečneže« zaradi tega, bo pa junija vse razlike lepo izravnal, ko bodo eni in drugi vrteli točilo, da jim bo pohajala sapa!

Sicer so pa čebelje družine sedaj povsod s »polnim delovnim časom« zaposlene z izdelovanjem satnic, ki so jih čebelarji pri nastavljanju in prestavljanju natlačili v panje ter jim to delo napreduje uspešno ali tudi ne: ravna se kakor vse v panju, pač po paši!

Za nastavljanje praznega satja v medišča ali prestavljanje zaleženih satov je še vedno pravi čas, ter še ni nič zamujeno. Opravi se to pač tedaj, ko to zahteva razvoj družin. Sicer pa šibkejše družine, ki še niso zrele za rojenje, prebijejo prav tako tudi brez omenjenih operacij, le s kakšno satnico jim od časa do časa preženemo skomine po svatovanju, da jih ohranimo v pravem delovnem razpoloženju, kar je mnogo pomembnejše kot mnogi čebelarji mislijo; žival je pač žival; čim več dela vidi pred sabo, z večjo vnemo hiti dodelovat satnice; torej prav obratno kot človek, kajne! A ne samo to, vedimo, da družina, ki je izdelala toliko satja, prednjači tudi s količino nabranega medu. In še ena malenkost je, ki je nikakor ne kaže zametavati. Čebele družin z mladim satjem malone ne poznajo nalezljivih bolezni, zdrave so ko dren! Prav nasprotno od družin, ki brez vsake živahnosti in volje ždijo na starem satju (podplatih), ki je polno kali vseh mogočih bolezni. Naše pravilo bodi: Vsaka družina naj bi si vsako leto obnovila vsaj tretjino svojega satja! Nikar ne trpimo v svojih panjih tistih težkih črnih »podplato« polnih trotovine, »ostalina« iz tiste preteklosti, ki je trdila, da čebele za izdelavo 1 kg satovja porabijo 10 kg medu.

Zato pa, brž ko satje nekoliko porjavi, v medišče z njim! Čudili se boste, kako se bo nosejavost potajila in če boste tako nadaljevali, bo morala popolnoma izginiti brez vseh tistih sitnih procedur pri zdravljenju! A tudi ostale bolezni se ne bodo prav zlahka širile. Le poskusite, čebelarji, in kmalu se boste temeljito prepričali o učinkovitosti tega preprostega postopka. In če bo v vaših čebelnjakih in panjih vedno in povsod vse skrajno snažno in brezhibno čisto kot v apoteki, potem kar recimo: Adijo čebelje bolezni! Nikoli več se ne bomo videli! Prav zares! Pa še nekaj na uho: Poskrbite, da bo tudi vaš čebelarstvo sosed vedno tako ravnal!

Previden čebelar tudi v maju ne bo čakal očitnih znakov, da čebeljim družinam huda prede, ter mu šele kupi ostankov čebelje zalege, ki so jo čebele izmetale iz panjev na brade, ne pokaže, da so se lačne čebele v skrajni sili lotile celo lastne zalege! Slab čebelar, ki šele po taki katastrofi priskoči na pomoč s hrano. Čebele sedaj nikakor ne smejo trpeti pomanjkanja; zalega se izredno naglo množi, družina pri tem porabi ogromne količine hrane in že rahlo poslabšanje paše utegne resno ogrožati napredek družin s posledicami, ki hromijo dejavnost družin še skozi vse poletje! Hude posledice prekinjenega zaleganja izravnavajo družine le z največjimi naporji in le ob izdatni stalni podpori čebelarja. Že prenekateri čebelar je zaradi nebudnosti v takem primeru moral čebelarstvo obesiti na kol, utemeljujoč to s povsem drugačnimi razlogi. Najmanjše zlo pa, ki

zaradi take nebudnosti zadene čebelarja, je, da se za letošnji pridelek medu lahko kar pod nosom obriše. Zato pa, čebelarji, pozor! Dvakrat pozor!

Ali da ponovimo: Muhasto vreme lahko čebele nenadoma preseneti, ko zavre vsako medenje, a se to včasih čez noč popravi. Takšnemu nihanju čebelje paše so močnejše čebelje družine neverjetno prilagodljive, teže pa to prenesejo šibkejše; zato mora čebelar imeti dober »nos« za take pojave ter vedno budno opazovati in sproti ustrezno ukrepati in pa po potrebi seveda tudi krmiti. V maju navadno razvoj čebeljih družin doseže svoj vrhunec in tudi čebelar ima sedaj pri čebelah največ opravka, posebno če to hoče! Zato naj bi sploh čebelaril le s tolikimi panji, kolikor jih sedaj lahko brez vsake tuje pomoči sam opravlja!

NARAVA — ČEBELA — KEMIJA

JULIJ MAYER

S pričujočim člankom želim podeželskemu čebelarju razložiti dogajanje v njegovi neposredni okolici, v kolikor je v zvezi s čebelami. Zato prosim biologe in kemike, da spejmejo to laično razlaganje z dobrohotnim nasmeškom in prezrejo netočnosti in morebitne spodrsaljaje.

Mrtva narava, to je zemlja, je podlaga za rastlinstvo. Posrednik med njima je voda. Rastlinje se razvija in na višku moči odžene spolne organe. V moških prašnikih se ustvarjajo pelodna zrnca, ki oplojajo ženske dozorele brazde. Iz cveta se tako napravi plod ali seme. V to seme pa položi rastlina vse svoje najboljše moči, rekel bi, svojo srčno kri. Rastlina natrpa v seme na poseben način predelane snovi, ki naj služijo bodoči rastlinici kot hrana. Ta rezervna hrana naj zavzema čim manjši prostor in naj vzdrži čim dlje. Sami veste, da lahko sejemo nekatera semena tudi po več letih, vendar z leti kaljivost pojema.

Sonce in voda zbudita ob določenem času v semenu novo življenje. Seme požene kal in nova rastlinica zaživi. Toda med njimi se razvija neizprosni boj za obstanek. Vse, kar ni krepko in zdravo — pogine. To je tista naravna selekcija, ki skrbi, da nobeno drevo ne zraste do neba.

Na podlagi rastlinstva se je razvilo živalstvo. Človek in žival se razvijata in v določeni starostni dobi spolno dozoreta. Združitev samca s samico ustvari zarodek in zagotavlja obstanek vrste. Tudi med živalstvom vlada neizprosni boj za obstanek. Kar se ne razvija dovolj krepko, propade.

Vso naravo obdaja zrak, ki je mešanica raznih plinov. Največ je dušika, ki so mu kemiki zaradi latinskega imena dali znak N. Drugi plin je kisik, s kemičnim znakom O. Ta plin je izredno važen za dihanje, ker prečiščuje kri. V zraku je še v manjši množini ogljikov dvokis, kemična spojina enega atoma ogljika, kemični znak C, in dveh atomov kisika. Za našo porabo bi ogljikov dvokis napisal takole C-OO. Kemik zapiše krajše CO₂. Ta plin je zaradi svoje ustvarjalnosti izredno važen.

Med rastlinjem in živalstvom se je razvila posebna medsebojna odvisnost. Drug sta drugemu potrebna. Zrak pa je tisti posrednik, ki ju povezuje. Pri dihanju porabljamo kisik, ki ga kri nosi po vsem telesu. S prisotnostjo kisika je podana možnost, da se telesne celice obnavljajo. Kri odvajajo preko pljuč iz telesa vodne hlape in ogljikov dvokis. Tega pa rastline trošijo v velikih količinah, iz listov pa odvajajo odvečni kisik. Na ta način se regenerira zrak. Zaradi mnoge kisika

so gozdovi neizčrpen vir zdravja. Zato gradijo higieniki zdravilišča za pljučne bolnike med prostranimi gozdovi iglavcev.

Za vsako živo bitje je izredno važna v o d a. Voda je v resnici le kemična spojina dveh plinov: dva atoma sta v o d i k a, kemični znak H, in eden atom kisika. Zato bi formulo za vodo lahko zapisal HH-O ali H₂O. Voda ima čudovito lastnost, da pohlepno vsrkava pline.

Kadar pada deževna kapljica (HH-O) skozi zrak, se nasrka ogljikovega dvo-kisa (C-OO) in nastane ogleščeva kislina (HH-C-OOO ali krajše H₂CO₃). Ta tekočina je izredno zanimiva. Zaradi prijetnega kiselkastega okusa nam zelo prija kot osvežilna pijača in jo množično izdelujemo kot sodavico. Pa tudi v pivu je je mnogo. Na drugi strani pa ima ogleščeva kislina lastnost, da raztaplja apnenec.

V šoli sem kaj rad pokazal otrokom tale poskus. Eden od otrok je prinesel s ceste apnenčev prah, ki je pod kolesi težkih voz nastal iz apnenčevega gramoza. Nekoliko tega prahu smo dali v kozarec in ga napolnili s sodavico. Prah je popolnoma izginil — raztopila ga je ogleščeva kislina. Kozarec smo postavili na stran in pozneje videli, da so se na kozarčevem steklu nabirali okrogli mehurčki, to je bil ogljikov dvokis, ki je uhajal iz tekočine. Na dnu kozarca pa se je začel nabirati apnenec v obliki usedline.

Isto se dogaja na kraških tleh. Deževnica raztaplja apnenec in prodira v globino. Kadar naleti na podzemeljsko jamo, se na njenem stropu zbere v kapljo, iz nje uhaja ogljikov dvokis. Apnenec pa ostane kot usedlina in se nabira v navzdol visoč k a p n i k, ki ga jamarji imenujejo s t a l a k t i t. Kadar voda pada na tla, se tam nabira apnenec in raste v navzgor moleči kapnik — s t a l a g m i t. Naš Kras hrani v podzemeljskih jamah neprekosljive lepote. Najlepsi sta Postojnska in Skocjanska jama.

Kadar pa deževnica v svojem prodiranju v globino ne naleti na podzemeljsko špiljo, se na trši podlagi zbira in polzi po njej dalje. Nekatere v dolini prvine na dan kot hladen izvirek. Kako nas poživi njegova svežina! Premnogi taki izviri vsebujejo poleg apnenca še druge rudnine. To so zdravilne slatine, kot sta Radenska in Rogaška. Njuni izvirkoli vsebujejo precejšnjo količino ogljikovega dvo-kisa.

Rastlinske koreninice poželjivo srkajo vlago iz tal. Posebna naprava poganja vlago z raztopljenimi rudninskimi snovmi v zelene liste. Ti so najpopolnejša kemična tovarna. Pod vplivom sončnih žarkov razpadeta voda in ogljikov dvokis v sestavne dele. Ustvarjajoča sila žarkov spaja te prvine v neko novo o r g a n s k o s n o v, ki jo imenujemo š k r o b. Sestavljen je iz 6-ih atomov ogljika, 10-ih atomov vodika in 5-ih atomov kisika. Škrob je nadvse pomembno hranivo, ki ga imamo največ v žitnem zrnju in v krompirjevih gomoljih.

V ustni slini se nahaja razkrojevalni ferment p t i a l i n, ki povzroča, da razpada škrob v sestavine, ki jih nato telo vsrkava kot hrano. Pri razpadanju škroba pa se sprosti sončna energija, ki daje telesu potrebno moč.

Pod vplivom sončnih žarkov se v listih rastlin ustvarja še drugače sestavljena organska snov. Sestavljena je iz 6-ih atomov ogljika, 12-ih atomov vodika in 6-ih atomov kisika, to je g r o z d n i s l a d k o r, ki je najlaže prebavljiv od vseh sladkorjev. Tvorba grozdnega sladkorja je še v drugem pogledu zelo zanimiva. Po ugotovitvah kemikov se iz 6-ih molekul ogljikovega dvo-kisa (C-OO) in 6-ih molekul vode (HH-O) napravi grozdni sladkor; pri tem se sprosti še 6 molekul dvo-kisa. Regeneracija zraka!

Grozdni sladkor je podlaga za druge sladkorne vrste bolj zapletene sestave. Najbližji mu je **s a d n i s l a d k o r**. Ima isto število atomov kot grozdni sladkor, vendar v drugačni razporeditvi.

Cvetni medovniki izločajo iz rastlinskih sokov grozdni in sadni sladkor v obliki nektarja ali medičine. Čebele so svoj obstanek prilagodile ravno na izločanje medičine. Čebele odvzemajo medičini na razne načine vodo do določene gostote. Tako nastaja med, ki pa ima še vedno 20—22 % vlage. Pri zgoščevanju dodajajo čebele iz svojih žlez posebne izločke, ki napravijo med za nenadkriljivo konzervo. Praktično se med ne more pokvariti, ker vsebuje nekake antibiotike, ki ne dovoljujejo mikrobom, da bi se razvijali. Voščeni pokrovcji ščitijo med pred vlago in tako med v satju še dolgo vrsto let obdrži prvotno hranljivost. V medu se polagoma izloči grozdni sladkor in kristalizira. Med se strdi, zato so mu naši očetje rekli — strd. Kristaliziranje je naraven pojav in je zanesljiv znak, da je to naravni med.

Pod vplivom sončnih žarkov pa se v rastlinah tvori še drug sladkor, bolj zapletene sestave. To je **t r s n i s l a d k o r**, ki je sestavljen iz 12-ih atomov ogljika, 22-ih atomov vodika in 11-ih atomov kisika. Že iz sestave je razvidno, da je teže prebavljiv, ker ga morajo fermenti najprej pretvoriti v grozdni sladkor. Trsni sladkor so najprej pridobivali iz sladkornega trsa, ki raste le v tropskih pokrajinah. V naših predelih so s selekcijo vzgojili sladkorno peso s precej velikim odstotkom tega sladkega soka.

V pozni pomladi utripa v rastlinah najmočnejši pretok rastlinskih sokov. Takrat nastane notranji pritisk previsok in sokovi izstopajo ali pri bradavicam podobnih izrastkih ali pri naravnih razpokah ob listih. Te sladke sokove rade nabirajo žuželke, med njimi tudi čebele. To je **l i s t n a m a n a**. Mana ima v primerjavi z medičino manj vode v sebi. Ker pa je naravni rastlinski sok, vsebuje še čreslovino ali tanin ter mnogo rudninskih snovi.

Od rastlinskih sokov pa se preživljajo tudi razne mušice in kaparji. S svojimi rilčki prodrejo do pretočnih cevk in srkajo sokove. Iz njih porabljajo le del sladkorjev, drugo izločajo. Te sladke sokove imenujemo **g o z d n a m a n a**, ki ima le okrog 19 % vlage. Ob ugodnih letinah je na rastlinju pod drevesi vse pokapano od mane. Včasih je gozdna mana tako gosta, da se kmalu strdi in je čebele ne morejo več nabirati.

Ob posebnih letih se na iglavcih zaredijo ušice, pokrite z belkastim puhom, ki je vosku podobna tvarina. Te ušice izločajo še gostejšo drevesno mano, ki ima le okoli 18 % vlage. Tej mani pravimo **m e l i c i t o z a** in jo čebele tudi nabirajo. Toda zaradi nizkega odstotka vlage kristalizira ta med že v nekaj dneh kar v satju. Tega medu čebelarji ne moremo točiti. Po vsej verjetnosti je melicitoza vrsta sladkorja, ki je mnogo bolj zapletene sestave, kot prej imenovani trsni sladkor.

Med iz listne in gozdne mane vsebuje po naravi mnogo rudninskih snovi, čreslovine in drugih neprebavnih snovi. Zato ni prikladen za prezimovanje čebel. Letos je ostalo mnogo melicitoznega medu neiztočenega. Tega s pridom porabljamo za pitanje na zalego, toda šele ob času, ko čebele že stalno izletavajo in dovažajo vodo. Za predelavo takega medu porabijo čebele velike količine vode.

Listi mnogih rastlin pa proizvajajo še organsko snov mnogo bolj zapletene sestave. Združuje se 6 atomov ogljika, 10 atomov vodika in 5 atomov kisika v trdno vlakno, ki daje drevju in grmovju močno oporo. To je **c e l u l o z a**. Celulozo mnogih vrst lesa porabljamo pri izdelovanju papirja. Bukova celuloza se po

določenem kemijskem postopku pretvori v klejasto snov — viskozo. Iz nje predejo tanke nitke umetne svile.

Že od davna so cenili med zaradi zdravilnih lastnosti. Grozdni sladkor prehaja naravnost v kri, ki ga v kratkem spravi v najoddaljeneše kotičke telesa. Utrujenost ni nič drugega, kot začasno pomanjkanje moči. Pri razpadanju grozdnega sladkorja ostaja energija, ki takoj okrepi telo. Zato je med posebno priporočljiv za športnike in za osebe, ki opravljajo težka dela. Vsi drugi sladkorji gredo v skladišče, v tem slučaju v jetra. Posebni fermenti načenjajo visokorazvite sladkorje, jim odvzemajo ogljikov dvokis in vodo, nekdanja sončna energija drži telo pri moči. Preko pljuč pa telo odvaja vodne hlape in ogljikov dvokis.

Enako je pri čebeli. Zanj je med izrazito pogosno sredstvo. V vsakem letnem času sega po medu. Med je čebeli potreben v vseh starostnih dobah, tudi že kot žrki. Njena hrana je od četrtega dne dalje pomešana z medom in pelodom. Brez medu ali sladkorja čebelja družina v kratkem umre od glada. Ker med ne vsebuje beljakovin, družine ob samem medu ne morejo gojiti zalege.

Pri prebavi sladkorjev zapletene setave proizvajajo čebelji organi potrebne fermente, ki razkrajajo sladkorje na sestavine. Vsa prebava medu poteka preko deloma enostavno sestavljenega grozdnega sladkorja. Na koncu ostaneta le ogljikov dvokis in voda.

V nadaljnjem bi rad pokazal razpadanje sladkorjev, ki ga srečujemo v vsakdanjem življenju, čeprav to dogajanje nima prave zveze s čebelorejo.

Človek je že od nekdaj cenil sadje zaradi prijetnega okusa in osvežujočega učinka. Znanstveniki prehranske stroke so ugotovili, da vsebuje sadje velike količine vitaminov in rudninskih snovi, ki so življenjsko važni dodatki hrane. Zaradi tega se je sadje povzpelo na upoštevanja vredno mesto v ljudski prehrani. Sadjarji so s skrbno odbiro vzgojili plemenite vrste z velikimi plodovi izredne sočnosti in s čudovito aromo. V vseh kulturnih deželah širijo raznovrstne sadne plantaže. Za oplojevanje cvetov pa so potrebne čebele. Toda čebelarstvo zaradi sodobnih prijemov v kmetijstvu stalno pada. Zato se v naprednih državah že oglašajo zaskrbljujoči glasovi in pozivi, naj se boj proti škodljivcem preusmeri na nestrupeno uničevanje. Le na ta način upajo znanstveniki, da bo zagotovljeno zadostno število panjev ob cvetenju sadnih nasadov. Nemški plantažnik v okolici Hamburga in Bonna že sedaj najema čebele po 15 Mk za panj. Kot znano traja cvetenje sadnega drevja 2 do 3 tedne. Gotovo ne bi kapitalistični računar za tako kratek čas plačeval visoke najemnine za čebele, če sam ne bi imel od tega najmanj stokratne dobičke.

V zraku plava nebroj bakterij. Za sadje sta najbolj opasni gnilobna in plesnobna glivica. Na rahlo osladkanih sadnih sokovih najdeta idealno podlago za razvoj. Gorje sadežu, ki ima ranjeno kožico! Tam se omenjeni glivici takoj naselita. Ampak tudi čebele najdejo tu z lahkoto sladke sokove. Zato neuki sadjarji krivijo čebele, da jim uničujejo sadje. Ne vedo pa, da čebela nima takih grizal kot osa, da bi pregrizla sadno kožico. To pač vedo napredni vinogradniki na zahodu, posebno francoski, ki najemajo panje, da jih čebelar razpostavi po vinogradu »žlahtnega« namiznega grozdja. Čebele izsesajo vse načete jagode in jih osuše prav do same kožice. Za majhen denar je vinogradnik dobil izvrstne pomočnice, ki mu prihranijo obilo truda pri izrezovanju nagnitih jagod. Zato pa je pridobil neoporečno prvovrstne grozde.

Grozdje in sadje slabše kakovosti stiskamo v stiskalnicah, da pridobivamo sadne sokove prijetnega okusa. Pod vplivom glivic kvasnic razpadajo sladkorji in iz mošta se dvigujejo mehurčki ogljikovega dvokisa. Iz sladkega mošta

nastane alkoholna pijača. Čim slajše je sadje, tem močnejša je alkoholna pijača. Alkohol je namreč organska spojina ogljika, vodika in kisika v določeni povezavi. Zato tudi ni obstojen v veliki razredčenosti. Gotovo se vam je že pripetilo, da ste pustili v steklenici malo vina. Toda že čez nekaj dni vino ni več dobro, ker je preкисло. Glivice mlečne kisline srkajo iz zraka kisik in ga priključujejo alkoholu. Napravi se nova organska snov — očetna kislina, ki jo vsi poznamo v kislu na solatah. Pa tudi očetna kislina ni obstojna v taki razredčenosti. To posebno neprijetno občutimo pri sočivju, vložnem v kis. Očetno kislino razkrajajo posebne bakterije kisa. Iz tekočine se dvigujejo mehurčki ogljikovega dvokisa, na površju pa se nabira bela plast, ki ji pravimo kan ali bersa. Nazadnje kis popolnoma zvedeni.

Kot vidite, tudi tu je isti pojav kot pri prebavi sladkorjev. Iz tekočin vedno uhaja ogljikov dvokis in slednjič ostaja le voda.

Opraševanje

Foto: Janez Skok

VARSTVO RASTLIN IN VARSTVO ČEBEL

(Radijsko predavanje)

INŽ. MILAN ROVAN

Kmetijske rastline ogroža tolikšno število rastlinskih boleznih in škodljivcev, da brez uporabe zaščitnih ukrepov s kemičnimi sredstvi ne moremo računati niti na količinski, še manj pa na kvaliteten pridelek. V prirodnih gozdovih, kjer je človeški poseg znatno manjši, je toliko bolje, ker so v njih za rastline koristne in nekoristne žuželke, ki se med seboj uničujejo in so zato kemične intervencije le redkokdaj potrebne. Drugače pa je v gozdnih plantažah, posebno še topolovih, ki jih ogroža veliko število rastlinskih škodljivcev in tudi boleznih in je zato uporaba kemičnih sredstev večkrat nujno potrebna. Pogosta raba kemičnih sredstev za varstvo rastlin pa uporabnikom nalaga tudi obveznost v ravnanju s kemičnimi sredstvi, da ne bi povzročili zastrupitve ljudi in koristnih živali, z nepravilno rabo ali nepravočasnim posegom pa tudi uničenje rastlin. Pri tem je še omeniti, da se v svetu vedno bolj uveljavlja tako imenovana integralna zaščita, s katero je mišljen sistem varstva rastlin s kombinacijo vseh razpoložljivih metod zatiranja. V tem primeru torej ne pride v poštev vedno samo kemično zatiranje, temveč tudi drugi načini, odvisno od tega, kaj v posameznem primeru najbolj ustreza. Posebno biološka metoda pridobiva vedno bolj na veljavi, saj se z njeno pomočjo lahko zelo omeji pojav škodljivcev, docela neškodljiva pa je tudi človeku in koristnim živalim.

Med koristne živali, v tem primeru med koristne žuželke, že od nekdaj prištevamo čebele, ki človeku ne nudijo samo medu, matičnega mlečka in voska, temveč so še posebej pomembne zaradi oprasha rastlin. Tako na primer od tujih avtorjev navaja Tileke, da je koristnost čebel desetkrat večja zaradi oprasha rastlin, kot pa zaradi vrednosti medu. V Ameriki so izračunali, da znaša vrednost zaradi oprasha rastlin po čebelah letno 1 milijardo dolarjev, kar dejansko predstavlja ogromno gospodarsko korist. Tuji avtorji so s poskusi tudi izračunali, da od žuželk čebele oprashijo 85 % rastlin, ostalih 15 % pa oprashijo vse ostale žuželke. V Sovjetski zvezi pa so s poizkusi dokazali, da je bil pridelek sadja v povprečju po drevesu 112 kg, če so bili panji v sadovnjaku postavljeni v času cvetenja na razdalji 25 metrov. Trikrat manjši pridelek pa so dosegli v poizkusu, kjer so bili panji postavljeni na razdaljo 1200 metrov. Ti poizkusi jasno dokazujejo, da pridelek sadja raste vzporedno s številom, oz. gostoto panjev in obratno pada z zmanjšanjem panjev v sadovnjaku.

Zaradi nevarnosti, da pri izvajanju varstva rastlin ne bi zastrupljali tudi čebel, je zakonodajalec to vprašanje uredil s predpisi. Tako zvezni predpisi določajo, da morajo imeti vsa kemična sredstva, strupena za čebele, oznako: strup za čebele. Zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, ki ga je izdala republika in ki je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 36 iz 1965. leta, pa v 17. členu določa, da se morajo kemična sredstva uporabljati na način, ki ni škodljiv za čebele. Na podlagi tega člena je republiški sekretar za gospodarstvo izdal Odredbo o varstvu čebel pred kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin. Ta odredba je bila objavljena v Uradnem listu SRS št. 6 v letu 1966. Ta odredba podrobneje določa, da se kemična sredstva za varstvo rastlin, ki so škodljiva za čebele, ne smejo uporabljati na sadnem drevju in na drugih kmetijskih rastlinah, kadar cvetijo. Od te prepovedi so izvzeti krompir, vinska trta in hmelj. Za čas cvetenja se v smislu te odredbe šteje čas od odpiranja cvetov do odcvetenja. Če se ke-

mična sredstva namerava uporabljati v sadovnjaku v času, ko podrast cveti, jo mora uporabnik oz. lastnik pred škropljenjem oz. prašenjem odstraniti. V primeru, če lastniku zaradi vremenskih ali tehničnih ovir podrasti ni uspelo odstraniti, kemično sredstvo pa mora biti nujno uporabljeno, je lastnik dolžan, da o predvidenem škropljenju obvesti imetnike čebel na pasiščih, oddaljenih do 3 kilometre najmanj 48 pred pričetkom dela. Odredba nadalje nalaga obveznost vsem izvajalcem zaščitnih ukrepov, da morajo vse razlite ostanke kemičnih sredstev odstraniti oziroma jih napraviti za čebele neškodljive. V oddaljenosti do 30 metrov od čebelnjaka se kemična sredstva za varstvo rastlin ne smejo uporabljati, razen v primeru, če so imetniki čebel obveščeni o nameravanem ukrepu vsaj 24 ur pred škropljenjem. V izjemnih primerih, če je zatiranje rastlinskih škodljivcev ali boleznih neogibno potrebno, lahko za kmetijstvo pristojni upravni organ občinske skupščine izjemoma dovoli, da se kemična sredstva uporabijo tudi v času cvetenja. V tem primeru pa morajo izvajalci škropljenja oz. posestniki rastlin o tem obvestiti imetnike čebel na pasiščih, oddaljenih do 3 kilometre najmanj 48 ur pred pričetkom dela.

IZ navedenega je razvidno, da obstoječi zakonski predpisi, predvsem pa Odredba, mislijo na precej primerov zaščite čebel pred nevarnimi posledicami kemičnih sredstev. Pomanjkljiva pa je odredba v toliko, ker ne upošteva zavarovanja čebel pred kemičnimi sredstvi, če se uporabljajo v gozdovih. Kakor kaže, pa bo odredba že letos dopolnjena v tem smislu, da bodo imeli tudi izvajalci zaščitnih ukrepov v gozdovih enake obveznosti, kot to doslej velja za kmetijske proizvajalce.

V zvezi z zaščito čebel pred škodljivimi posledicami uporabljenih kemičnih sredstev za varstvo rastlin in izdanimi zakonskimi predpisi pa omenim, da je vse te stvari prav lahko urejati z medsebojnim sporazumom sadjarjev in čebelarjev. Določbe zakonskih predpisov bi torej prišle v poštev samo v primerih, če ena ali druga stran ne bi hotela razumeti pravice in koristnosti dejavnosti nasprotnega partnerja. Dosedanja praksa je pokazala, da je sodelovanje med čebelarji in sadjarji večinoma dobro in da je bilo doslej število nespornostov neznatno. Končno moram v tem sestavku še omeniti, kako, oziroma preko katerih organov delujejo kemična sredstva na čebele. Enako kot na ostale žuželke, delujejo kemična sredstva glede na svoje lastnosti tudi na čebele preko prebavil, dihalnih organov ali kože. Večina kemičnih sredstev pa deluje na žuželke na vse tri našete načine hkrati s to razliko, da se vsak izmed načinov za posamezno kemično sredstvo razlikuje glede učinka strupenosti. Predvsem je ugotovljeno, da se čebele hitreje zastrupljajo s tekočimi kemičnimi sredstvi ko so še sveža, manj zastrupitev pa je pozneje, ko se kemikalije na rastlinah osušijo. Ta pojav si razlagamo tako, da čebele pijejo tekočino iz kapljic, ki se naberejo na poskropljenih rastlinah. Zato ponekod priporočajo čebelarjem, da pred panje redno polagajo posodice z vodo, ker s tem vsaj delno preprečijo čebelam, da bi vodo pile drugje in se morebiti zastrupile. Nekateri strupi delujejo na čebele smrtonosno takoj, drugi pa počasi. Za čebele, ki so bile manj nevarno zastrupljene s HCH sredstvi, kot so bentoks in razni lindanski pripravki, je n. pr. ugotovljeno, da pri povratku niso bile sposobne poiskati svojega panja ali celo čebelnjaka. V nekaterih primerih umrejo samo zastrupljene čebele, v drugih pa, ko se zastrupijo s hujšimi strupi, pa v panju povzročijo zastrupitev še pri mnogih drugih čebelah. Ugotovljen je bil primer, da je zaradi ene same zastrupljene čebele umrlo še sto drugih čebel v panju.

Strupenost kemičnih sredstev na čebele je odvisna predvsem od kemične sestave posameznega sredstva, od načina priprave sredstva, od tega, če je strup prišel v telo preko dihal, prebavnih organov ali kože, od koncentracije in doze uporabljenega strupa in trajnosti delovanja strupa. Med kemična sredstva za varstvo rastlin, ki so za čebele zelo strupena, prištevamo preparate aldrina, diazinona, dieldrina, bentoksa, lindana, svinčenege arzenata, parationa, klordana, malationa, ortidibroma, gusationa, dedevapa, nogosa, nuvana, metasisstoksa, dimekrona, sevina, undena in tudi diditija, če se uporablja v prahu. Nekoliko manj strupene so kemikalije v zrnati obliki, živosrebrna sredstva, ki se uporabljajo za razkuževanje semena in tako imenovani rumeni pripravki, ki se uporabljajo za zimsko škropljenje sadnega drevja. Kratkega trajanja strupenosti za čebele in tudi znatno manj strupena od prej naštetih so sredstva na bazi diditija, če so mešana z oljem ali v vodni raztopini, endrin, toksafen, dipterex, tidan itd. Iz navedenega je torej razvidno, da je večina sredstev, ki se uporabljajo za zatiranje škodljivcev, bolj ali manj nevarnih tudi za čebele, večina sredstev, ki se uporablja proti rastlinskim boleznim pa je znatno manj ali pa popolnoma nestrupenih za čebele.

Temperatura v času uporabe kemičnega sredstva tudi vpliva na strupenost za čebele. Ugotovljeno je, da so sredstva na bazi diditija manj strupena pri višjih, arzenski pripravki pa nasprotno pri nižjih temperaturah. Glede trajanja delovanja delovanja strupenosti na čebele so največ poskusov napravili v SSSR in v tej zvezi objavili najkrajše roke nevarnosti za čebele po opravljenem škropljenju. Sredstva na bazi aldrina, dieldrina in arzena ostanejo strupena za čebele 4—5 dni, bertoks in rumeni pripravki 3—4 dni, paration in diazionon 2 dni, diditijski pripravki 1 dan in 5—6 ur nikotinski pripravki in nekatera sredstva proti boleznim.

Končno še omenim, da preizkušajo kemično sestavo sredstev, ki bi jih dodajali strupom zato, da bi čebele odvrčala in tako preprečila zastrupitev. Doslej pa ta sredstva še niso dala praktičnih rezultatov in zato še niso v prometu.

DVODOMNI SISTEM V AŽ PANJU

LOJZE KASTELIC

Naslov najbrž ne bo najbolj posrečen, kajti pod dvodomnim oz. dvomatičnim načinom čebelarjenja po navadi razumemo čebelarjenje z dvema družinama in seveda z dvema maticama s skupnim mediščem. Tu pa bi rad opisal način, kakršnega je poizkušal že l. 1946 na kmetijski šoli v Vršču v Banatu eden redkih preostalih banatskih Nemcev. Mož je bil, izgleda, velik strokovnjak in poštenjak, zato je ostal na svojem delovnem mestu strokovnega čebelarja na srednji kmetijski šoli, medtem, ko se je večina njegovih sonarodnjakov takrat izselila. V tem času sem služil v Vršču svoj vojaški rok in seveda večino svojih prostih ur porabil za obiske pri njem. Iz njega sem iztisnil marsikatero čebelarstvo skrivnost, čeprav je bil skop v besedah; med drugim tudi način čebelarjenja, katerega bi rad opisal in ki ga je on imenoval: »zwei Volkbetrieb«. Zanimivo pri tem je tudi to, da je za poizkušanje uporabil ravno AŽ panj kot najbolj primeren, čeprav je čebelaril z nekaj desetimi vrstami panjev, največ nakladnimi.

Zadal si je nalogo, poiskati način, kako bi se najdonosneje čebelarilo v prilikah, kakršne vladajo v Banatu in sploh v panonskem svetu, za katerega je značilno izdatno medenje akacije in nato lipe. Po lipi nastane po navadi popolno

brezpašno obdobje, razen v deževnih letih, ko se razbohota in izdatno zamede po strniščih bosiljak. Tako so tamkajšnji čebelarji odvisni skoro vedno le od medenja, ki nastopa relativno zgodaj, t. j. v času, ko se jim čebele še niso razvile do tiste moči, ki bi zadostovala za izdatne donose. Če pa jim z raznimi posegi le uspe do akacije razviti družine do viška, se jim največkrat tik pred medenjem ali pa med medenjem, posebno še, če ni preveč izdatno, vsedejo družine na roj in začno rojiti, ter tako prikrajšajo svojega gospodarja za marsikatero posodo medu. Da bi se temu izognili in čas medenja akacije čimbolj izkoristili, se zatekajo čebelarji k vsem mogočim posegom, nekateri grede celo tako daleč, da odvzamejo vsem družinam tik pred cvetenjem akacije matico, češ, če ne bodo imele čebele opravka z nego zalege, bodo lahko bolj izletavale na pašo. Silno redki pa so, če sploh so, čebelarji, ki bi jim uspelo že pred cvetenjem akacije svoje družine razviti do viška ter jim zamenjati stare matice z mladimi in na ta način preprečiti rojevo razpoloženje v družini med medenjem.

(Očitno se s takimi problemi intenzivno ukvarjajo tudi Rusi, kajti tudi tam vladajo podobne razmere za čebelarjenje kot pri nas v panonskem svetu. S tem v zvezi je bilo slišati, da nameravajo izkoristiti milo podnebje naše Makedonije in nekje v bližini Djevdjelije ustanoviti obrat za proizvodnjo kvalitetnih matic, iz katerega bi dobavljali svojim čebelarstvom nekaj sto tisoč matic še pred medenjem akacije in lipe.)

Slovenski čebelarji smo sicer glede tega malo na boljšem, toda že površen izračun nam pove, kako malo upanja ima na uspeh v tistem letu čebelar, ki ni uspel pripraviti svojih ljubljenk, da bi mu že v prvi rundi napolnile sodov, t. j. maja in začetek junija. Pri njem doma, ali pa v neposredni njegovi bližini takrat z vsaj 80 odstotno zanesljivostjo zamedijo bodisi akacija (v Prekmurju in Medmurju), bodisi žajbelj (v Istri in Hrvaškem Primorju), ali pa smreka, oziroma kakšna druga mana skoro po celi Sloveniji. Pozneje sicer lahko še računa na kostanj, hojo, otavo ter razno drugo medenje, vendar z mnogo, mnogo manjšo verjetnostjo, posebno še, ker je v zadnjem času ajda skoro povsem odpovedala, prevozi v Liko pa so iz leta v leto dražji in težji. Menim torej, da je že danes, vsekakor pa bo kmalu postala večini naših čebelarjev nujnost, dognati in preučiti način čebelarjenja, ki bi:

1. dosegel višek razvoja družin vsaj do srede maja,
2. preprečil, ali vsaj omejil rojilno razpoloženje v družini za tisto leto, ali vsaj do konca medenja,
3. dosegel navedeno v naših prilikah in v našem AŽ panju,
4. zagotovil redno menjavo matic in
5. zapolnil in izkoristil čebeljo družino tudi takrat, ko bi sicer lenarila, t. j. v brezpašni dobi.

Zal nimam podatkov, kakšne uspehe je dosegel imenovani čebelar iz Vršca; očitno pa je zasledoval iste cilje in čim bolj razmišljam o njegovi zamisli, tem bolj se mi dozdeva, da bi utegnilo uveljavljenje njegovih zamisli povzročiti pravo revolucijo glede načina čebelarjenja v našem panju, slično tisti, ko je Žnidaršič uveljavljal svoj panj in prestavljanje v njem.

V čem je stvar?

Če ne zamede hoja, kar pa se dogaja bolj redko, nastopi skoro po celi Sloveniji po kostanjevi paši več ali manj brezpašna doba in čebele se strašansko polenijo. Pred tem so se družine že uredile, izrojenci in roji z mladimi maticami so dobili nove kraljice, roji so prenehal graditi, stare čebele se raje obešajo pod satjem in po bradah, namesto da bi izletavale, matice omejuje zaleganje na mini-

mum, čebele začno preganjati trote, skratka, v družinah je opaziti nekakšno leno, samozadovoljno razpoloženje po burnem spomladanskem razvoju in razmetanju moči. Kot rečeno je tako brezdolje posledica brezpašnosti, kajti čim nastopi ponovno medenje, se čebele z novo vnemo vržejo na delo. Žal, se ta vnema po svoji jakosti ne more primerjati s pomladansko, in je tem manjša, čim dlje je trajalo brezdolje. Vsak čebelar ve, kako je družino, ki se je polenila, težko pripraviti do tega, da bi povečala obseg zaleganja, posebno pri starejših maticah. Ne poveča se niti v primeru izdatne jesenske paše in tako se pripravi družina na prezimljenje le na kakih 6 ali 7 satih, kar predstavlja le srednjemočnega plemenjaka, ki se bo spomladi zelo pozno razvil, če ne bo v zimi doživel še kaj hujšega.

Brezpašna doba in brezdolje pri čebelah največkrat zavede tudi čebelarja na brezbržnost. To pa je po mnenju čebelarja iz Vršca največja napaka. Po njegovem mnenju je čas po spomladanskem in deloma poletnem burnem vzponu čebelje družine za čebelarja nadvse usodepoln. V nobenem primeru ne bi smeli dopustiti čebelam, da se polenijo. Njihov zagon je treba vsaj obdržati, če ne stopnjevati, obenem pa opraviti vsa tista dela, ki jih sedaj opravimo z lahkoto in brez večjih žrtev, medtem ko bi jih sicer spomladi z mnogo več truda.

Kako si je to zamislil?

V kritičnem času, t. j. pri nas po kostanu, v Banatu pa po lipi, in seveda potem ko smo iztočili med, razdelimo panj v 2 dela. (Postopek bom opisal prirejen za AŽ panj, opraviti pa se ga da z istim uspehom pri vseh drugih panjih.) To napravimo na ta način, da zapremo matično rešetko. Iz plodišča poberemo vso zalego, razen sata, na katerem je slučajno matica. Stranska, medena — obnožinska sata seveda pustimo, ostali prostor pa napolnimo s praznimi, najbolje iztočenimi, ali s sladkorno raztopino nalitimi sati. V plodišču bo na ta način ostala matica z 1 satom zalege, skromno zalogo medu, ter obilico starih čebel. Te čebele, ki bi se sicer v brezdolju obešale po vseh koncih panja, delo pa prepuščale mlajšim, so si na ta način primorane urediti nov dom, katerega jim je čebelar razdejal. Z veliko vnemo se vržejo na delo in kmalu bo v panju polno mlade, lepe zalege ter vseh ostalih dobrot, ki razveseljujejo čebelarjevo oko. Čebele, ki bi se sicer izčrpale v brezdolju, bodo na ta način stoodstotno izkoriščene, izkoriščena pa bo tudi toplota, katere je v tem času v izobilju in katera bi v nasprotnem primeru čebele le obremenjevala zaradi razhlajevanja prenatrpanega panja. Obseg zalege, ki obsega pri močnem plemenjaku prav tako 6—7 satov, kot bi se skrčil sicer, obdrži taka družina do jeseni in gre v zimo prav tako srednje močna, kot bi šla sicer. Seveda je treba tako družino vsaj v povsem brezpašnem času izdatno stimulatивно krmiti. Tudi jesenske paše taka družina ne more kdo ve kaj izkoristiti.

Vso drugo zalego, približno 6—7 satov, pa vstavimo v medišče in poleg nje manjkajoče prazne sate, v katere prav tako nalijemo precej redko sladkorno raztopino ali pa vsaj nekaj vode, posebno če smo imeli prej mediščno žrelo zaprto. Tako narejena družina v medišču si bo seveda takoj potegnila matičnike in vzredila novo matico, ki se bo prav kmalu oplodila in v najkrajšem času zalegla skoro celoten prostor, kjer se je izvalila prejšnja zalega. Na ta način bomo tudi v medišču dobili 6—7 satov prelepe zalege, kar predstavlja v tem času pravo bogastvo. Marsikateri čebelar pa seveda ne bo čakal, da bi si panj sam vzredil matico, ampak bo takemu narejencu dodal zrel matičnik, katerih se po navadi v tem času lahko dobi še dovolj, ali pa celo mlado matico, katero si je predhodno vzredil. Osebnost sem prepričan, da je taka skrb odveč in je na mestu le, če vršimo istočasno selekcijo matic. Pa še v tem primeru bi bolj zagovarjal dodajanje mladih, še nezaprth matičnikov, ali pa direktno cepljenje ličink iz odbranega ple-

menjaka, kajti po mojih izkušnjah je bolje, če narejenec ne dobi prehitro mlade matice. Z zalego v tem času se pa tudi ne mudi.

Ob pravilnem in pravočasnem navedenem postopku bomo z minimalno žrtvijo — nekaj kg sladkorja in nekaj ur dela — imeli v panju sredi avgusta, t. j. v času, ko se začne družina intenzivno pripravljati na zimo, namesto 7—8 satov zalege kar 12—14 satov, lepo mlado matico in vse čebele v največjem delovnem razpoloženju. In sedaj se je treba odločiti, ali bomo zazimili obe družini, se pravi eno v medišču in eno v plodišču, ali bomo pa družini v plodišču odvzeli staro matico (če je še dobra, lahko z njo naredimo prašileček, če pa je bolj slaba, jo uničimo), obe družini pa združili v močnega plemenjaka z mlado matico, kateri bo še krepko izkoristil poznojesensko pašo (ajdo, jesensko reso itd.) ter šel v zimo z ogromno močjo, kajti tako pozno vzrejena matica zalega po navadi vsaj 14 dni dlje, kot pa druge. Tak plemenjak bo spomladi z lahkoto dosegel višek razvoja pred glavnimi pašami in kar je najvažnejše, tisto leto z več kot 80 % verjetnosti ne bo rojil. Pozno poleti oz. jeseni vzrejena matica naslednje leto skoro prav tako nerada izroji kot pred rojilnim razpoloženjem dodana spomladi. Na ta način se nam posreči maksimalno izkoristiti že prve pomladanske paše.

Če smo se odločili prezimiti obe družini, bomo dosegli isti učinek, kot če bomo združili obe družini spomladi, kakih 14 dni pred glavno pašo. V tem slučaju sicer porabimo nekaj več zimske zaloge, tudi tveganje prezimljenja je večje, vendar se mi zdi, da je učinek celo večji, kot če združujemo jeseni, da smo le pogodili pravi čas za združitev.

Povedal sem že, da nisem mogel izvedeti za rezultate, ki jih je dosegel čebelar v Vršču, tudi sam še nimam izkušenj, na podlagi katerih bi lahko zagotovil drugim čebelarjem popoln uspeh, vendar je zamisel teoretično tako dobro podprta in tako zapeljiva, da bi bilo dobro, da tak način čebelarjenja poizkusi več čebelarjev vsaj v malem. Potem pa naj poročajo o uspehih in neuspehih. Prepričan sem, da se bo o tem razvila prav tako živa polemika, kot se je nekoč polemika za prestavljanje in proti prestavljanju. Takih in podobnih polemik namreč zadnje čase v našem listu močno pogrešamo. Kje so časi, ko so se kresala v »Čebelarju« mnenja najboljših čebelarjev, da je ob njih rajnki urednik Bukovec samo še pripisoval: »Dal bog, da bi vse to koristilo našim čebelarjem!«

In koristilo je!

ALI IMAJO NAŠE ČEBELE PRAVILNO HRANO?

DUŠAN MERCINA

Če pogledamo oziroma prisluhnemo, kako se danes hranijo druga živa bitja, to je od vseh živali, ki jih človek hrani za svoje potrebe, pa do človeka samega, beremo in slišimo od strokovnjakov, kaj vse je potrebno za pravilen in zdrav razvoj gotovega bitja. Pred vsem kakšna mora biti sestava prehrane. In ali ta prehrana vsebuje vse potrebno? Pregledi navadno ugotovijo: slaba prehrana, pomanjkanje beljakovin, pomanjkanje vitaminov, pomanjkanje kalcija itd. Zaradi navedenega bitja ne doživijo v svoji rasti pravilen razvoj in so tudi manj odporna proti raznim boleznim.

Vsem nam je znano, kako si nekatera bitja več ali manj sama pomagajo, ker jih nagon sili k temu. Razumljivo, če v naravi dobijo vse, kar potrebujejo. Na pri-

mer: golobi, kokoši, vrabci, in druga perjad zelo radi zobljejo omet, ker jim je pač potreben apnenec. Posebno grečo radi na stare zgradbe, kjer nastopa soliter, ali zamaka vlaga stranišč. Kajti tam dobe še druge soli, ne samo apnenec.

Kaj pa čebele? Da, tudi te si iščejo poleg medu, peloda in vode še raznih drugih snovi. Vendar v mnogih krajih vsega ne dobijo v naravi. Zato pogostoma opazimo, da pijejo gnojnico, čeprav imajo čiste vode dovolj. Opazimo jih tudi na rastlinah, ki nimajo cvetov pa tudi mane ne. Če sem tak list dal v usta, sem ugotovil čuden okus. Prav gotovo je, da je na takem listu čebela nekaj dobila. Znano je, da gotove rastline izločajo z listi snovi, ki živalim ne prijajo: n. pr. kopriva, preslica. Zakaj potem ne bi bilo tudi obratno? Kadar človek opazi, da živemu bitju ali rastlini manjka gotovih snovi, jih skuša dodati. Kaj pa mi čebelarji? Nekateri dajo v napajalnike malo kuhinjske soli, to je dobro, vendar to še ni vse.

Jaz sem ob priliki pregledovanja družin hotel odstraniti nekatere okvire, ker pa tega nisem takoj napravil, sem si okvirje označil s kredo, da mi pozneje ne bi bilo treba še enkrat iskati. Pri naslednjem pregledu o kredi ni bilo sledu. Takoj sem pomislil, da so jo pojedle, ker je v kredi apnenec. Napravil sem poskus: vse končnice okvirjev v panjih sem pomazal s kredo. Rezultat je bil enak, povsod je kredo izginila brez sledu. Šele pri tretjem mazanju je nekaj malega krede ostalo. Zadeva mi je bila sedaj popolnoma jasna: čebelam manjka apnenca. Verjetno pa še kakšnih drugih soli oziroma snovi, ki jih daje sestava zemlje čebelam direktno, ne pa rastline posredno.

Prepričan sem, da čebelam manjka apnenec povsod tam, kjer ga v naravi ni ali je vsaj v premajhni količini. N. pr. nekateri kraji Štajerske in Pomurja, kjer je sama ilovica. Na kakšen način bomo sedaj pomagali čebelam, ne vem. Mogoče na ta način, da bi kalcijeve tablete raztopili in primešali sladkorni raztopini. Ne vem pa, če bi to bilo prav, ker nisem ne kemik ne biolog. Ta problem bo moral rešiti strokovnjak. Če hočemo obdržati zdrav čebelji rod, moramo nuditi to, kar je neobhodno za rast in razvoj tega bitja, te naše ljubljenske.

POMEMBNO ODKRITJE

JANEZ GJEREK

Gotovo ga ni čebelarja, ki si ne bi kdaj pa kdaj ukradel nekaj minut za opazovanje svojih čebel pred čebelnjakom — ob žrelih. Iz takih opazovanj delamo nato različne zaključke o moči posameznih družin, zdravju čebel, intenzivnosti in smeri paše in drugem. Vsak pač po svoje.

Švedskemu železniškemu nameščencu Gösti Carlsonu iz Engelholma se je ob nekem takem opazovanju zazdelo, da so čebele utrujene, lene ali nekaj sličnega. Lenivost je takoj izključil iz možnih vzrokov čudnega ponašanja, saj je od mladih let slišal o čebelah same slavošpeve za njihovo pridnost in skrbnost. Torej utrujenost in izčrpanost? Dlje ko se je mudil pred čebelnjakom, tem bolj se mu je zdela upravičena njegova domneva. Takoj ukrepati, toda kako!

Sumljivim družinam je dajal v panje nekaj dni zapovrstjo cvetni prah. Čebele so ponovno zaživele v vsej svoji marljivosti in znatne razlike v donosih medu je potrdila tudi kontrolna tehtnica pod enim izmed sumljivih panjev. Z upanjem je Gösta zrl na to svojo ugotovitev in ponovil je poizkus na družinah, ki so kazale podobne znake onemoglosti. Rezultat je bil ponovno ohrabrujoč. Sedaj se je želel skromni Šved dokopati še do natančne laboratorijske analize cvetnega prahu, ki

ga je uporabljal pri čebelah. Analiza je iznenadila vse opazovalce in vsa pričakovanja. Dokazala je vsebnost žlahtnih beljakovin, dvajsetih amino-kislin, masti, ogljikovih hidratov, sladkorjev, rastnih hormonov, vitaminov: tiamin-B1, riboflavin-B2, piridoksin-B6, ciankobalamin-B12, tokoferol-E, rutin-P, biotin-H, askorbinsko kislino-C, karotin-A, encime in koencime kot sta nikotinska in folna kislina, pantotensko kislino in rudnine.

Skupek vsebujočih stvari v cvetnem prahu je tako bogat in pester, da Carlson v pravilnost svojih dognanj na čebelah ni več nikoli dvomil. Povsem razumljivo se mu je zdelo, da mora tako bogat dar narave imeti določene pozitivne učinke tudi na človeški organizem. Ni se motil. Sam je začel uživati posebej pripravljen cvetni prah in hkrati ojunačil za ta poizkus nekaj svojih najbližjih znancev. Pri vseh poizkusnih užitkih se je čez čas porodil občutek svežine, novih moči in mladostnega poleta. Vsakodnevnih naporov so se lotevali z neverjetno lahkoto.

Carlson se je lotil zbiranja in priprave cvetnega prahu načrtno. Službo pri železnici je odpovedal, zbral sodelavce in uredil razen proizvodnih obratov še laboratorij, kjer skrbno dela že 14 let z enim samim ciljem: preprečevati in odpravljati bolezni današnje dobe s sredstvi, ki nam jih daje narava vsako leto v neizčrpnih količinah. Dandanes se je mreža Carlsonovih sodelavcev razširila na farmacevte, zdravnike, kemike in biologe, ki preizkušajo učinek cvetnega prahu na človeku v Franciji, Japonski, ZSSR, ZDA, Italiji, Češkoslovaški in drugod. Razmeroma hitro so dokazali učinkovitost Carlsonovih preparatov proti nekaterim boleznim, ki se pojavljajo v drugi polovici življenja in so torej starostno pogojene: arterioskleroza, krčne žile, lenivost črevesja in prebavne motnje, napake v krvnem obtoku, živčna razdraženost in pozabljivost in nespečnost. Natančnejša opazovanja pa uvrščajo med bolezni, ki jih preprečimo z uživanjem fermentnega cvetnega prahu še seneni nahod, anemijo, bolezni prostate ter ga priporočajo preboleznikom, ki so bili zdravljeni s precejšnjimi dozami antibiotikov ali so prestali operacijo.

Za človeška prebavila pa ni uporaben cvetni prah v svoji naravni obliki, kakršen je na prašnikih rastlinskih cvetov; torej tisti, ki bi ga zbrali z osmukači pred žreli panjev. Čebele ga morajo spraviti v satovje, predelati in obogatiti z izločki svojih žlez, da tako »zori«. Sele izkopan iz satovja nudi cvetni prah primerno osnovo za nadaljnjo pripravo, mletje, fermentacijo in drugo. Ti postopki dodelave cvetnega prahu, da ga nato fiziološko visokovrednega uživamo v obliki kapsul, pa so zasedaj skrivnost Göste Carlsons in njegovih sodelavcev. Preparat na osnovi fermentiranega cvetnega prahu se je pojavil že tudi pri nas. Pod nazivom POLLJUVEN[®] ga po inozemski licenci pripravlja »Medex« v Ljubljani. Kupimo ga lahko brez zdravniškega recepta v lekarnah in ponekod tudi v boljših trgovinah z živili. Posameznim naročnikom ga Medex pošilja po poštnem povzetju tudi domov. Pri Medexu pravijo, da je po sporazumu z inozemskim partnerjem — lastnikom odkupljene licence — za sedaj vsa surovina Polljuvena pripravljena zunaj in uvožena. Trdijo pa, da so v perspektivi lepe možnosti za uporabo domače surovine — cvetnega prahu.

Čebelarjem se torej s časom odpira nova možnost usmeritve. Naši predniki so čebelarili za vosek, mi za med in kot vse kaže, že prav kmalu tudi za cvetni prah. Najprej pa mora prodreti spoznanje Gösta Carlsons pri nas čebelarjih. Zavedati se moramo bogate sestave cvetnega prahu in njegove neprecenljive vrednosti za človeški organizem. Ker z njim uspešno preprečujejo pojave staranja v vseh njihovih oblikah, ga v tujini često imenujejo tudi eliksir mladosti. Sami se prepričajmo o tem!

IZ DINARJA — DINAR IN POL

JOZE RESNIK

Čebelarji na severni meji smo z zadovoljstvom sprejeli odločitev ZČDS, da bo v bodoče list izhajal na 32 straneh. Dosedanji obseg je bil zelo reven. Zaradi pomanjkanja prostora v listu so manjkali resni strokovni članki in razprave, zlasti taki iz sodobne čebelarске tehnologije. Potreba po takih člankih je danes večja kot kdaj koli poprej. Morda ne bo odveč, če se ozremo v preteklost ter sprehodimo po čebeljih pasiščih.

Naše čebelarstvo izhaja iz kmečkega čebelarstva. V bližnji preteklosti so ga vodili in usmerjali učitelji iz vzornih šolskih čebeljakov. To vse je s časom propadlo ter skoraj ni več sledu o čebeljakih, ki so bili vzgled slovenskega čebelarstva. Kadar eno propade, navadno nastane nekaj drugega.

Po drugi svetovni vojni je bil velik pritek ljudi v mesta in industrijska naselja. Zaradi tega primanjkuje na kmetijah delovnih rok. Od tedaj naprej upada kmečko čebelarstvo. Kljub temu število čebelarstev raste, vzporedno s tem tudi število panjev. Samo sestava čebelarjev se je spremenila; med temi je vedno več ljudi iz drugih poklicev, predvsem delavcev iz industrije. Navedeni pojav je dokaj razumljiv. Na eni strani pomanjkanje delovne sile, na drugi strani pa skrajšan delovni čas. Nič boljšega si ne more izbrati industrijski delavec za svoje razvedrilo, če se ne boji čebeljih pikov, kot je čebelarstvo. Nekaj podobnega je opaziti v vrstah ribičev, lovcev, akvaristov in drugih ljubiteljev narave.

Stari čebelarji radi pripovedujejo o tem, da so bile nekoč boljše čebelje paše, kot so danes. Temu ne kaže oporekati. Saj se čebelja pasišča zaradi sodobnih agrotehničnih ukrepov vedno bolj krčijo. Globoko oranje, zatiranje plevelov s kemičnimi sredstvi, škropljenje in prašenje s strupenimi pripravki, zaradi novogradenj najrazličnejših objektov itd. Nadalje opuščanje setve medonosnih rastlin: ajde, lanu, oljaric itd. Vse navedeno ovira normalno čebelarjenje, ter čebeljo pašo. Vsaka gospodarska panoga se bori po svoje za čim večje gospodarske koristi, ne da bi se ozirali na to, če to drugi škodi. Zaradi tega se čebelarji umikajo v gozdne predele, ker je tam še najmanj oskrunjena priroda.

Če se nad vsem tem zamislimo, se nehote vsiljujejo tale vprašanja: Ali se sploh še izplača čebelariti, ali čebelarimo dovolj sodobno in ali bi kazalo še kaj izboljšati?

Naš način čebelarjenja že obstaja pol stoletja. Nastal je z osvojitvijo A.-Ž. panjskega sistema. Ni morda med tem časom že kaj zastarelo ali preživelo čas? Če se tako ali podobno vprašamo, odkrito o teh stvareh pogovorimo, ne more biti nič slabega. Ne kaže trditi, da imamo v svojih rokah vse možnosti, kako povečati donose meda. Vendar nam je pri vsem tem le nekaj na voljo, česar še ne izkoristimo v zadostni meri.

Večina slovenskih čebelarstev temelji na preživeli tehnologiji prirodnega razmnoževanja čebel z naravnimi roji, ko vendar dobro vemo, da ne more biti medu, če so roji! Pisec članka se boji zamere. Pa naša Karnika ni tako rojiva kot jo sami blatimo pred vsem svetom! Kadar bomo znali bolje čebelariti, bo njena rojivost manjša. Ne vem, kako naj drugače povem, da imamo ustrezno čebelno pleme, precej dobre paše, nimamo pa pravega koncepta (recepta), ki se mu v čebelarškem jeziku reče — »sodobna čebelarška tehnologija«!

V slovenskem čebelarju in vsej naši čebelarški literaturi, ki je izšla zadnjih 50 let, je najpomembnejše delo prof. Verbiča o vzreji matic! Nadalje je še

veliko koristnih prispevkov, ki so zelo pomembni za čebelarstvo tehniko. Morda je vsega tega že preveč napisanega in se ne najdemo, kaj je koristneje upoštevati. Nekateri članki se samo malo med seboj razlikujejo ali si celo nasprotujejo. Navodila za začetnike zasledimo že v najstarejših letnikih, celo tabele so izdelane v tem smislu. Pri vsem tem pa kar naprej čebelarimo tako, kot čebele hočejo in ne mi — čebelarji! Še vedno preveč čustveno opisujemo svoje notranje občutke, kadar je zarajal spomladi prvi roj. Pisec članka ne želi nikomur kratiti teh lepih trenutkov. Prav tako lepi so tudi uspehi čebelarjev, ki jih dosežejo s svojim hoteljem, zlasti tedaj, kadar od tega kaj pade v mošnjiček.

»Muha ne da kruha!« Vedno se jezim, kadar berem v listu tisto kronično tarnanje slovenskih čebelarjev. S takimi gesli ne bomo pridobili v naše vrste mladine, ki jo potrebujemo in želimo zainteresirati za lepo čebelarstvo gospodarsko in ustvarjalno dejavnost. S čebelami je tako, kot z vsemi drugimi domačimi živalmi. Kdor jim nudi vse tisto, kar jim pripada, mu bodo tudi one vračale, kljub vsem težavam. Naš čebelarji mentor Franc Kirar mi je dejal tole: »Dober čebelar je tisti, ki ima rezervne družine, rezervne satnice in vosek, vse potrebščine od žeblijev do opremljenih satnikov in med v shrambi. Če vsega tega nimaš, se ti lahko zgodi, da te bodo čebele zapustile!«

Ker je list obsežnejši, posvetimo nekaj prostora za bolj ekonomske razprave, npr. kako narediti iz enega dinarja dinar in pol!

HUDE ČEBELE

JANEZ FUIS

V SČ št. 4/67 sem pisal o tem, kako preprih v panju povzroči, da postanejo čebele hude. Nisem pisal o vzrokih te težave, ampak le o tem, kako preprih povzroči, da so čebele hude. Opisal sem na kratko tudi to, da sem si nekoč zadal nalogo razvozlati vse o preprihu, tem nenaravnem pojavu. Čebelarjem sem s tem postregel s pravim malim odkritjem, ki ni brez pomena, čeprav o vseh posledicah prepriha nisem niti pisal.

Ko je bil pa članek v SČ natisnjen, sem bil nejevoljen že zaradi urednikove pripombe, ki je kazala, da tov. urednik tudi sam ni opazil, da sem pisal s a m o o p r e p i h u , ne pa tudi o drugih, že zdavnaj znanih vzrokih, da so čebele hude. Še večjo napako je potem napravil naš stari prijatelj tov. Virmašan s člankom v SČ. št. 6/67, ki je o teh splošno znanih vzrokih tako obširno pisal, da so morali čebelarji povsem spregledati, s čim sem jim postregel in so gotovo povsem pozabili, da bi ga uporabili.

Potem pa je prišel še SC št. 1/69. Naš čebelarji tovariš iz daljne dežele g. Nickelson v njem popolnoma zanika, da preprih povzroča napadalnost čebel. Prav je, da se sklicuje na svojo veliko izkušnost, ki si jo je nedvomno pridobil pri tako velikem čebelarstvu. Izkušnost moramo upoštevati, saj je prav to podlaga znanja. Toda izkušnje le niso isto, kar je raziskovalno delo. Tisto, česar si ne more privoščiti čebelar, preobremenjen z velikim številom panjev, si lahko privoščim jaz pri mojih 6—7 panjih. Pri malem čebelarstvu je za raziskovalno delo dovolj časa, izgube pri neuspešnih poskusih so male. Izkušnje prinašajo spretnost, raziskovalno delo pa včasih dopolni znanje ali pa celo znanost. Seveda le včasih.

Tov. Virmašan navaja prilepljene okvirje, delo med dežjem in nevihto kot vzroke, da so čebele hude in navaja nekaj primerov z neznanim vzrokom. G. Nickelson navaja prav tako prizidke, potem grobo ravnanje, kocinasto blago na čebelarju, črno barvo oblačil in lastnost nekaterih pasem. Toda to so vse znani vzroki. O hudih pasmah je v SČ že pisal brat Kehrlle, zasledimo pa to tudi že v stari literaturi, kjer so že naštevani še vsi ostali zgoraj navedeni vzroki pikanja.

Če upoštevamo, da naša čebelja pasma ne spada med hude, potem misel obeh tovarišev pomeni, da so čebele hude takrat, kadar je čebelar neroden.

Za ameriške čebelarje pravzaprav niti ni važno, če so čebele hude; kakor vidimo, se ti odpravijo k čebelam oblečeni tako kot astronauti. Jaz pa imam na sebi samo škornje (zaradi kač, ne zaradi čebel!), kopalke in navadna očala. Zato sploh ne bi mogel delati, če bi bile čebele hude. Zdaj, ko sem poskrbel, da v panjih ni niti malo prepaha, moram pri opravljanju paziti samo na to, da jih ne razburim z nerodnostjo in na to, da si pred začetkom dela popolnoma osušim znoj. Če me pa kljub temu katera piči, je to vedno pod pazduho ali v nogo tik nad škornjem, ker sem na teh dveh mestih le znojen, če je vroče. Razen tega dobim seveda še kakšen pik v prste, kadar katero sramežljivo čebelo nehote preveč nedostojno potipam.

To je bil namen in pomen pisanja v prispevku. Po vseh teh spisih bi rad povedal svojim čebelarskim tovarišem, da jih ponovno spomnim na pravi pomen in znaten pomen mojega pisanja v SČ št. 4/67: Odpravite prepah iz panjev, pa bodo čebele prijazne — in hvaležne!

GRMOVEGA FRANCETA ŽENITEV

(Drugo poglavje)

FRANCE GUNA

Od tiste cvetne nedelje naprej pa se je tudi Marjana začela na vso moč zanimati za Francetove muhe. Če je le količkaj mogla, je našla opravke v dolini, da je lahko smuknila mimo Francetove domačije.

»Zelo se mi mudi, France, — veš, sem kar na hitro stekla z doma. — Kako delajo čebele? Brž mi malo pokaži!«

France je bil seveda takoj pri volji, saj je bilo tudi res veselje pogledati v panje: iz duhtečih plodišč so se belile po tri, po štiri docela potegnjene satnice, a ulice v mediščih so bile že tudi gosto zasedene. Marjanca se je sklonila k odprtemu panju in njeni črni kodri so pri tem rahlo pobožali Francetovo čelo, da mu je sladka omama prešinila dušo.

»Veš, Marjanca, kadar stopim k ulnjaku, mislim nate — kadar odprem panj, se že vnaprej veselim sreče, ko boš ti za zmeraj takole ob meni, a kadar me čebele najhujše pikajo, se mi še dobro zdi, ker vem, da je vse to zate. In še tole ti povem: če bog da in pojde po sreči, postavim pred tvojega očeta še enkrat toliko medu, kot bo velevala vaga in kot je domenjeno, — pa ne da bi se hotel pobahati, ampak zavoljo tebe, ker te imam tako rad.«

Marjanca je vedela, kako iskreno jo France ljubi, zdaj pa so jo njegove tople besede tako razvnele, da se je znova in znova stisnila k njemu in ga goreče poljubljala. Šele čebela, ki se ji je nejevoljno zapletla v lase, ju je spomnila, da je panj le že predolgo odprt. Toda France je bil preveč prevzet dekletove bližine: le čebe-

lico ji je previdno vzel iz las, izpulil želo, na ljubko rano pa ji je pritisnil svoje žgoče ustnice. In presrečna Marjanca si je zaželela, da bi jo pičila še kaka čebelica, — pa ne ena, — pet, deset, sto, — pa naj boli kakor hoče, bo že France tako naredil, da bo prav. Pa žal ni priletela nobena več, zakaj France se je končno vendarle prebudil iz sladkih sanj ter zaprl panj, da je žival spet lahko v miru delala naprej.

»France, mene pa vseeno zelo skrbi, da ne bi ti premalo medu pridelal. Oče ne bodo popustili, — še te dni so rekli, da tudi za unčo ne. Menda bi se jim res še dobro zdelo, če bi te uneslo. Venomer mi ponavljajo, da muha ne da kruha. Saj pri nas doma nimamo čebel in ne vem teh reči, ampak vsi gruntarji tako pravijo. Zato pa nobeden od njih ne mara več čebel.«

»Kakor hočejo! Kdo jih pa sili! Saj tudi volov ne marajo več. Vsak bi najrajši ie konja, da z zapravljivčkom kolovrati po sejmi in kupčijah, pa čeprav se mu potlej žival vse leto brez haska ujeda v hlevu. Jih dobro poznam — hribovce prevzetne. Ne vedo, s čim bi se še bahali, nazadnje pa še poštene črne kuhinje nobeden več ne premore. — O, jaz pa ne opustim čebel! Ko prideš ti pod mojo streho, hočem imeti poln uljnjak čebel pa polno bajto otrok. — Kako pa to misliš, Marjanca?«

»Oh, France, saj sam dobro veš, da jaz zmeraj tako mislim, kakor misliš ti,« je otožno vzdihnila, mu naslonila svojo lepo glavo ob ramo in oči so se ji orosile ob neutешnem silnem hrepenenju. »Ko bi naš ata ne bili taki... Saj jih imam zelo rada, menda nič manj kot tebe, — potem že veš, da jih imam res rada, — le to me boli, da si nikakor ne dajo k sebi. Kar to govore, da me v revščino ne dajo, — jaz pa bi bila rajši s teboj na večno v vicah, kot pa brez tebe v nebesih.«

France jo je poslušal in gledal, gledal in poslušal kot zamaknjen. Tako lepo mu še ni nihče govoril, odkar mu je umrla mati. — Ves srečen je bil, da je to lepo in ponosno dekle njegovo, — njegovo z vso dušo.

»Kar brez skrbi, Marjanca, — vse bo dobro! Vidiš, sedem panjev imam, čebele pa take, da jim ne najdeš enakih, če obredeš vse hribe od Kuma do Čemšenika, pa od Strme njive do Znojil. Če mi vsak panj prinese le dvanajst kilogramov, pa sva rešena.«

Marjanca je v duhu preletela račun: sedemkrat dvanajst... »Ti, — veš kaj, — za tako brento me pa tudi nikar ne imej!, je zavihala nos, nato pa resno vprašala: »Kdaj pa misliš točiti?«

France, ki mu je malo prej ušlo na smeh, se je na hitro zresnil: »Boš prišla pomagat? — Takoj po kresu. Če bo zdržalo, kot je zdaj, pa še prej.«

»Škoda, ko nisi rekel atu, da se stvar odloči že kar o svetem Petru. Do jeseni se mi zdi še tako strašno daleč in bogve, kaj vse še lahko pride do takrat. »Spet se ji je izvil iz prsi boleč vzdih in povescila je glavo, da so ji težki lasje padli čez zardeli obraz. — Toda, kakor da se je pravkar spomnila nečesa posebno veselega, skoči nenadoma na prosto pod cvetočo jablano ter se vzravnan okrene nazaj proti uljnaku, z ljubkim nasmeškom okrog ust.

»France, poglej me!« Vitka in visoka je stala pred njim, živa roža-gavtroža, od zlatega sonca ožarjena, da je fant začuden in v zadregi strmel vanjo. Ona pa je razposajeno nadaljevala: »Ne glej me, kot da bi me hotel kupiti ali pa pojesti! Rajši mi povej, kakšna se ti zdim!«

»Kakšna neki, — lepa, zelo lepa, lepa kot nobena druga!«

»Solit se pojdi, lipče neumni«, se je vedro nasmejala, da se ji je zalesketala vrsta belih zob izza rožnih usten, »saj nisem mislila tako. — Ali res nič ne poznaš...? — Že vidim, da ti bom morala kar sama povedati, ko pa ti nič ne

opaziš. Za trdno sem sklenila, da ti ne bom pravila, — pa saj ti ne znam ničesar zamolčati. — A, da se mi ne boš smejal!« Spet je stopila k njemu, mu nežno položila golo, od sonca zagorelo laket preko rame okoli vratu in mu sramežljivo zaupala:

»Veš, od tiste nedelje, ko si našemu atu toliko medu zame ponudil, da so se mama kar za glavo prijeli, — od tiste nedelje naprej ves čas samo po pol žlice zajemam, kadar smo okoli sklede, da ti ne bo treba toliko dajati zavoljo mene. Kaj-ne, da mi je obleka že kar ohlapna? — Saj ata nič ne vedo, le to se čudijo, da se mami vedno vsega toliko preveč skuha. Mama me pa že dalj časa nekam zaskrbljeno gledajo, — včeraj so me pa na samem kar naravnost vprašali, kaj je z menoj, da sem v teh dveh mesecih tako na hudo shujšala. — Samo ti, France, ki me tolikokrat ogleduješ, pa nič ne vidiš!«

Zadnji stavek je še posebno poudarila, da je izzvenel kot rahel očitek. Morda je tudi pričakovala, da jo bo vsaj pohvalil. — France pa je molčal. Prvič v njuni ljubezni se je zgodilo, da jo je z očmi premeril od glave do pet, in obraz se mu je zresnil. — Dekletu je postalo nerodno. Če bi se ji vsaj zasmel ali se morda celo zakrohotal. Tako pa molči in jo meri z očmi. Kaj vendar premišljuje, ko je tako čudno gleda. — Ni vedela, kaj naj še reče. — Lepa roka, ki mu jo je bila malo prej ljubeče položila okoli vratu, ji je zdaj mrtvo omahnila navzdol, umaknila se je v stran in užaljena zaihtela: »Torej ti ni prav, ko sem si pritrgovala, da bi vsaj nekaj storila zate, ko si si ti toliko naložil zame.« Več revica ni spravila iz sebe.

V Francetu se je oglasila vest in oglasilo se je srce. Vljudno je stopil k njej, ji nežno segel v desnico ter jo rahlo potegnil k sebi, da mu je glavo naslonila na prsa. Dolgo, dolgo sta molčala, dokler se ni odvalil njej iz prsi globok izdih kakor otroku, ki se je izjokal.

»No, France, zdaj mi pa lepo povej, kaj sem nàpak ravnala ali kaj sem narobe rekla, da si me tako gledal!«

»Saj si rekla, naj te pogledam!«

»Seveda sem rekla, da me poglej, — a ne tako zabodeno! Saj sem se te kar bala. Če bi te od prej ne poznala, bi kar zbežala in bi nikdar več ne prestopila praga tvojega uljnjaka. — No, zdaj pa že enkrat povej, kaj ti ni bilo prav!«

Toda on jo je najprej objel, objel kot še nikoli doslej, nato pa izpovedal: »Ne vem, kako naj ti povrnem tvojo dobroto, in zelo lepo se mi zdi, ko se toliko žrtvuješ, da se vzameva. Nikakor pa mi ni po volji, da bi si ti zaradi tega pritrgovala od ust. Dosti žalostno, da sem čebelar, če ne pridelam toliko medu, da te z njim odtehtam!« — Ubogi fant, — menda res še ni slišal, da se zarečenega kruha več sne kot zapečenega!

Zdajci se oglašajo iz daljave zvon. Od Zagorja sem je zadonelo. Marjanca je odskočila, kot bi tik nje udarila strela. »Pa menda vendar ni že opoldne! Moj Bog, — in jaz bi morala zdajle doma kosilo postaviti na mizo! Joj, kaj bodo rekli mama, ko pridejo z njive! In ata, — kaj šele ata!«

V trenutku je izginila Fancetu izpred oči, — tudi »adijo« mu ni utegnila reči. Poparjen je strmel za njo in težko mu je bilo ob misli, kako bo naletela doma, ko jima že itak trda prede pred strogim očetom.

* * *

Mogočno je donel zagorski veliki zvon, ko je na dolgo in na široko opominjal hribe in doline k angelovemu češčenju, in do temeljev se je tresel čokati stolp, ko se je ta bronasti orjak, vklenjen v ogromen jarem, premetaval z divjo silo med

štirimi linami. Le plaho in ponižno so mu odzdravljali manjši in skromni bratci s sodenjih bregov: iz Bukovja, z Rodeža, iz Jesenove ravni, z Jablane, iz Senožeti, Golč in Roviš. — Marjanca pa ni slišala ne enega ne drugega zvona več; še onega iz Zabreznika ne, čeprav ji je cingljal tik za hrbtom ves čas, ko se je pehala kar naravnost v strmi breg proti Brezju. V ušesih so ji razbijale žile, da je čula sleherni utrip svojega srca. »Le kako sem se mogla toliko zakasniti...?«

Staršev k sreči še ni bilo z njive. Brž je pristavila lonec za krop ter v latvici zamesila za močnik. Na vso moč je hitela, pa se ji je usulo veliko preveč. Že je mislila polovico moke odzvzeti, a si je v hipu premislila, zakaj spomnila se je Franceta. Tudi se je spomnila, kako je molčal in kako jo je bil z očmi premeril od vrha do tal. — Od tega dne si ni prav nič več pritrgovala v jedi. »Mu bodo že čebele prinesle, kolikor bo treba«, je trdno verovala njegovim besedam. — In je bila Marjanca vrhu vsega tega še zelo vesela, ko je zdaj prav zagotovo vedela, da je Francetu še bolj všeč taka, kot je bila prej, — bolj okrogla namreč.

»Kaj, še ni kosila!« se oglasi mati, ki je pred očetom stopila v hišo. »Opoldne je že davno odzvonilo!«

»Bi že lahko bilo, a si nisem upala prej zakuhati, da se močnik ne bi preveč zgostil«, se je znašla ta zlata ptička, ki bi se svojemu Francetu ne znala zlagati niti v najhujši zadregi ne. — Oče je sédel k mizi brez besed. Ko pa je po kosilu odložil žlico, se je obrnil k ženi: »Vidiš, dekle je pa ravno prav skuhala«. — Ni pa opazil, da je šel tisti dan Marjanci močnik v slast, kakor že dolgo ne; zajemala je, dokler je bilo kaj v skledi.

TEŽAVE Z MEDVEDOM POD KUMOM V LETU 1968

HINKO KLANSEK

Pravdi, katero so imeli čebelarji iz okolice Litije zaradi škode, povzročene po medvedu, je naša javnost z zanimanjem sledila. Sami čebelarji pa so s skrbjo in s srtahom pričakovali noči in z njo morebitnega nezaželenega obiskovalca.

Tudi pod Kumom je v pretečenem letu medved čebelarjem naredil precej škode, še več pa skrbi. Nič manj kot pri šestih čebelarjih se je oglasil, povzročil škodo, ali pa je bil odgnan. Toda odgnati se ni dal kar tako. Kar ponovno se je vračal poskušat srečo pri čebelah. To se je zgodilo vse v mesecu aprilu. Čez poletje ni bilo slišati o kaki škodi, čeprav so medveda spet videli.

Zanimivo je, da se je oglasil pri svojem soimenjaku, posestniku Medvedu v Svibnem ter mu je iz čebelnjaka odnesel težak AŽ-panj, ga razbil in tako dobil, kar je želel. Tudi v vas Briše je prišel ob 11. uri ponoči v sredo vasi, a to pot k lovcu. Ta je sicer streljal za njim, a v temi ni bilo uspeha. Medved je tuleč in prestrašen zbežal, pa še sosedov pes ga je oblajal in vendar je drugo noč spet prišel v bližino. Ker pa je svetila močna električna luč, se ni upal do čebel. Hujšo škodo je povzročil nekemu čebelarju v vasi Magolnik. Ta je imel samo tri panje v zasilnem čebelnjaku. Medved je vse skupaj podrl. En AŽ-panj se je kotalil po bregu in še čez dve meji. Medved pa si je izbral bližnjega. Naslednji dan je oškodovani panje postavil nazaj in z žarometom močno osvetlil za strašilo na kolih razpeto staro zimsko odejo. Pa je kljub temu prišel, podrl kole, najbrž je nanj padla odeja, ker so jo zjutraj našli daleč stran, po stopinjah pa so spoznali, da je bil spet medved.

Po vsem tem so čebelarji v strahu za svoje čebele začeli zavarovati svoje čebele. Nekdo je nastavil deske pokonci, pred panje pa nastavil njivsko brano z ven obrnjenimi zobmi. Drugi pa je napejal v jezi električni tok, tretji pa spet močne žarnice, ali pa bodečo žico. Kaj pa lovci? Ti niso bili enotni. Ugibali so: »Ali je medved zaščiten ali ne«. »Zaščiten je, ali samo na Kočevskem, tu pa menda ne«, tako so modrovali. In kakor da bi medved slutil, se je v posmeh zadrževal kar več dni v lližini oskrbovalne lovske kočee v Podkumu. V šolo grede ga je deček videl, kako se je vzel na zadnje noge. Hrup mopeda, ki je pripeljal mimo, ga je preplašil in je odšel.

Tu pod Kumom so medvedje le gosti prehodnega značaja. V zadnjih 30 letih smo imeli tri take obiske. Vendar pa kaže večje število medvedov na Kočevskem, da ne bo ostalo samo pri tem, lahko se kak medvedji par tu stalno naseli. Saj so ugodni pogoji, ker se je v decembru zopet pojavil za nekaj dni.

»Rojstvo« nove delavke

Foto: Janez Skok

MLAD ČEBELAR J. B. IZ ŠTAJERSKE NAM PIŠE

Čebelnjak J. B. ima spredaj moža, v katerem bo čebelja družina, ki bo imela izlet skozi usta

Sam sem jih nasadil kaih 30 po gozdnih jasah v domačem gozdu. Velik problem pa je tudi z nabavo akacijevih sadik. Kjer so nekoč rastla mogočna akacijeva drevesa, tam so danes samo še panji, obrasli z drobnimi poganjki, ki pa niso primerni za razmnoževanje. Opustili so tudi dosti poljskih medovitih rastlin, kot npr. repica, ajda, rdeča detelja itd.

Zdaj zahajajo čebele na pašo največ v vinograde na repico. Tam pa jih ogromno pokončajo s herbicidi in arzenati. Na tisoče in tisoče naših medaric je padlo v vinogradih na kraju samem, mnogo na povratku v panj. Na bradah in pred panji je ležalo vse črno čebel. Kolikšna je to škoda za čebelarja in za družbo, če cenimo čebele kot oprasovalke drugih rastlin, kot ustvarjalke strdi ali medu kot zdravilo za starejše ljudi, mlajšim za priboljšek in okrepčilo, slaščičarjem za okusna okrepčila. Po drugi strani pa nam daje vosek, ki ga ceni industrija, proizvajalci sveč ter cerkve, ki ga potrošijo največ. Na splošno ga potrebuje vsak človek: ob rojstvu, smrti in spominu na dan mrtvih. Zato bi morali čebelo bolj ceniti, kot jo cenijo.

Vsem čebelarjem želim prav medeno leto.

J. B.

* * *

Da bi komisija za čebelarske krožke pri Zveznem izvršnem odboru lahko uspešno izvajala svoj delovni program, smo pred časom razposlali vsem našim društvom okrožnico z vprašalno polo. Prosimo vsa društva, ki do sedaj še niso odgovorila na našo okrožnico, da to čimprej storijo in nam pošljejo izpolnjeno vprašalno polo.

Zveza čebelarskih društev

Občutek za prostor pri čebelah. V graškem čebelarstvu listu *Bienenwelt* (Svet čebel) števil. 2. priobčuje dr. J. BRETSCHKO članek, ki govori o smotrni uporabi naslovnega vprašanja v sodobni čebeloreji. V prostem povzetku razvija sledeče misli.

V sodobni čebeloreji srednje Evrope je zadnje desetletje glavno vprašanje tako imenovani prostorninski panj.

Poročevalec se že mnogo let ukvarja z vprašanjem, kateri činitelji vplivajo na najboljši razvoj čebelje družine. V prvi vrsti je vsekakor velikost gnezdišča. Poskuse je delal s panji z nakladami na 10 satov normalne mere, razmak med letvicami gornje do spodnje naklade je bil 8 mm. To tudi iz vzroka morebitnega prezimovanja v dveh nakladah in bi v tem slučaju matica lažje prehajala iz naklade v naklado. Vse do glavne paše so bile družine v eni nakladi. Šele po glavni paši so nad matično rešetko poveznili medišče. Pri tem mu je padlo v oči, da so družine z dvema nakladama kot medišče imele gnezdišče neprimerno bolj razširjeno, kot družine z eno samo naklado! Dobil je vtis, da velikost celotnega prostora v panju določa velikost gnezda. Poznejše meritve so to domnevo povsem potrdile. V povprečju je plodišče z eno naklado obsegalo okoli 30000 zaleženih celic, plodišče z dvema nakladama pa okoli 50000 zaleženih celic. Pri teh družinah so matice zalegle 10 satov na obeh straneh in medeni venci nad zalego so povsem izginili. Iz tega spoznanja je sklepal, da utegne jesensko gnezdišče ostati veliko, ako nanj vplivajo velike prostorninske razmere.

Poskusi v severni Afriki s tamošnjo domačo čebelo so to domnevo potrdili. Domačini tam čebelarijo v cevastih panjih, ki so dolgi poldrugi meter. Čebele gradijo toplo stavbo, posamezni sati imajo največ 1800 celic, od katerih je zaleženih komaj 1000. Zalega se običajno drži na 7 do 9 satih s 5 do 8 tisoč zaleženimi celicami. Zaradi tega ostajajo družine vedno majhne in letni donos se suče le okoli 5 kg medu na panj.

Hkrati je to domačo čebelo gojil tudi v nakladah in ugotovil, da so družine gojile zalego tudi le v 7 do 9 satih. Toda, ker so bili sati visoki, je bilo v teh panjih 20 do 30 tisoč zaleženih celic! Najbolj zanimiva ugotovitev zanj je bila, da nobena matica ni nakdar zalegla na desetem satu! Za velikost plodišča je torej merodajna višina satovja!

Zaradi teh spoznanj niso na Stajerskem po končani paši odvezli praznih medišč. Skušali pa so povečati na dva nastavka, zato so štiri plodiščne sate z zalego prestavili v spodnjo naklado medišča in odstranili matično rešetko. Obenem so močno pitali na zalego s sladkorjem ovlaženim in premešanim z medeno vodo. Kjer v plodišču ni bilo medenih venecv nad zalego, so dodajali še večje količine sladkorne raztopine 1:1. Brez medenih venecv namreč ni uspeha pri pitanju na zalego!

Po končanem pitanju so družine neposredno vzimili v dveh nakladah. Da bi ugotovili razliko med družinami, ki so imele plodišče v eni nakladi, in med družinami, ki so prezimovale v dveh nakladah, je januarja ometel vse čebele s satov in jih stehal. V ta namen je vzel iz vsake skupine po tri panje. Družine v eni nakladi so imele 8000 do 10000 čebel, družine v dveh nakladah pa v povprečju 17000 čebel. Druga ugotovitev je bila, da so družine, ki jim je bila dodeljena ena samo naklada za prezimovanje, tik pred strnitvijo v zimsko gručo izgubile nenadoma večje število čebel. Pri družinah v dveh nakladah tega zmanjšanja družin ni bilo. Končna ugotovitev je še pokazala, da družine v dveh nakladah pri pomladnem razvoju niso potrebovale nobene posebne pomoči.

Čebelji občutek za prostor nas torej sili, da nudimo družinam dve nakladi kot plodišče, da dosežejo tisto moč, ki ustvarja najboljše pogoje za izboren razvoj in pomemben donos medu.

Čebeloreja v Zahodni Nemčiji. Iz statističnih podatkov o stanju čebelarstva v Zvezni republiki Nemčiji posnemam sledeče podatke: Listovnih panjev je v vsej republiki 52,5% vseh panjev. Panjev, ki jih opravljajo z vrha, imajo še vedno 34,2%. Panjev z nakladami je trenutno 19,1%, vendar odstotek raste, ker te panje močno vpeljujejo. Kuntschevskih panjev je še sedaj 7,5%. Nove panje položke zopet vpeljujejo in jih je sedaj že 5,8%. Tako imenovanih »prostornih« panjev imajo že 3,5%. Gradilni satnik uporabljajo v 93,4% panjev. V povprečju je vsaka družina izdelala po 5 satnic.

RÜHMANN v Bienenzucht 1/1969.

J. M.

Zbor nemških poklicnih čebelarjev. Tudi preteklo jesen so nemški poklicni čebelarji zborovali v mestecu Soltau. Glavna razprava se je sukala okoli vzreje in zamenjave matic v poklicnih čebelarstvih. Glavni poročevalec je bil EICKMEYER. Iz razgovorov prejšnjega leta (Glej Sl. Č. 1968. stran 152) je sestavil dve točki, v kateri je strnil misli in želje poklicnih čebelarjev, kakšno čebelo si želijo.

1. Matica naj močno zalega, vendar naj bo odporna proti boleznim. Dobro naj prezimuje in naj dobro prenaša vremenske neprilike. Moč prezimujoče družine je odvisna od poletnega zaleganja (moči).
2. Želijo imeti čebelo, ki ni rojiva, da bi jo lahko vodili skozi vse leto brez odzemanja pokrite zalege.

To se pravi: družine naj bodo marljive, zdrave in krotke ter zveste svojemu gnezdu. Zalego naj močno gojijo skozi vse leto.

Na podlagi prejšnjih sklepov so preizkušali razne vrste čebel in iz poročil, ki so jih poslali preizkuševalci, je sestavil tele ugotovitve:

1. Nemška jesenska čebela (Heidebiene) je rodovitna, je pa prikladna le za izkoriščanje paše na jesenskem resju.
2. Nemška domača čebela (Nigra) prezimuje zelo dobro, pa ni porabna za zgodnje paše.
3. Selekcionirana Karnijka se izobno razvija na pomlad in preko poletja, pa odpove na jesenski paši.
4. Prvi rod Karnijke, pridobljen s prahom pri domačem čebelnjaku (F 1) zalega skozi vse leto in je za naše potrebe najboljši.
5. Francoska čebela rada pika in odpove na jesenski paši.
6. Makedonska čebela je rodovitna, ni pa zvesta svojemu gnezdu.
7. Čista italijanska čebela je preveč mehkužna.
8. Karnijka iz Mehike je izborna v poletju in jeseni, pa slabo prezimuje.
9. Čebela iz Buckfaste (br. Adam v Angliji) je krotka, izborna preko poletja in jeseni, pa slabo prezimuje.
10. Kavkaška Karnijka je preveč rojiva.

Iz tega sledi, da bomo morali gojiti čisto Karnijko na zanesljivih plemeniščih, njene mlade matice naj se oplode v domačih rejnih območjih. To so naše gospodarske matice.

A D I Z 2/1969. J. M.

Prevažanje čebel v Romuniji. Do še pred 10 leti je malokateri romunski čebelar prevažal čebele na pašo. V letu 1968. pa so prepeljali na pašo nad 600 tisoč panjev, v prvi vrsti na obširne nasade sončnic zaradi

opraševanja cvetov. Glavna paša v Romuniji je na akciji, kamor pripeljejo panje tudi iz 500 km oddaljenih območij. S prevažanjem so dosegli v povprečju za 45% večji donos medu pa tudi pridelek voska je močno porastel.

Garten KTZ 2/1969. J. M.

Lepša bodočnost. Dva podatka iz svetovne literature jasno osvetlujeta znanecem »lepšo bodočnost«. Južnotirolsko mesto Bozen je od nekdaj slovelo kot turistična udobnost, še bolj pa zaradi obširnih špalskih nasadov hrušk in jablan. Njihovo sadje je še do nedavna veljalo kot vrhunski dosežek sadjereje. Sedaj nasadi propadajo.

V bližini mesteca, ki se sedaj imenuje Bolzano, se je ob reki Adiži naselila industrija. Metalurški kombinat Montecatini-Edison je zgradil veliko tovarno aluminija. Iz njenih dimnikov se valijo rumenosivi oblaki dima, prepojenega s fluorovimi plini. V kratkem času so ti plini uničili daleč naokoli vse čebele. Plini pa vplivajo tudi na ljudi, ki dobivajo modre maroge na koži. Zanimivo je, da se maroge pojavijo le pri otrocih in ženah, ne pa pri moških. Pri odseljencih maroge kmalu izginejo. Kot se čuje, bodo plantažniki dobili odškodnino, za uničene čebele pa se nihče ne zmeni.

Drugi podatek pa je naravnost ironija. Okolica Düsseldorfa v Zahodni Nemčiji je že močno industrializirana. Po zakonu morajo podjetja filtrirati odpadne vode in jih tudi prečiščavajo. Pri tem se nabira toliko blatnih odpadkov, da v vsem območju nimajo primerne kraja, kamor bi odlagali odplake, ki bi kaj kmalu narastle v zajeten hrib. Zato vse te odplake odvajajo po zbirnem kanalu — naravnost v Ren. Nobena evropska reka ne vali toliko nesnage v morje kakor Ren, ki so ga pesniki še pred sto leti opevali ko kristalno čisto devico.

Sicer pa pri nas ni nič bolje. Še pred dobrimi 15 leti se je otročad iz okolice Vevč kopala v Ljubljani. Danes se nikdo ne domisli, da bi si noge umil v tej nemarni brozgi.

J. M.

Suho satje ob pomladanskem razširjevanju. Kadar na pomlad odpremo medišče in ga napolnimo s satjem iz omare, čebele zelo nerade zasedejo suho satje. Praksa je pokazala, da ga pa takoj zasedejo in sprejmejo v svoje gnezdo, če sate prej oškropijo z narahlo osladkano vodo. Pri pokritem medu zadostuje, da odstranimo pokrovec in sate oškropimo z mlačno vodo.

Imkerfreund 3/1968.

J. M.

V prvi letošnji številki našega glasila smo bralce obvestili, da bo

XXII. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES V MÜNCHNU, KI SE BO VRŠIL MED 1. IN 7. AVGUSTOM 1969

Hkrati smo seznanili slovenske čebelarje tudi z vsebino kongresa.

Sedaj so prireditelji kongresa poslali z vabilom na kongres naši Zvezi obširno gradivo o organizaciji kongresa, o prostoru, prijavi, bivanju in kongresnih izletih.

Zaradi obsežnosti gradiva in podrobnih navodil, ki jih v našem glasilu ne moremo objaviti, je Čebelarstva zveza seznanila o vsem tem vsa naša čebelarstva s posebno okrožnico. Vsi, ki se zanimajo za kongres, bodo lahko dobili podrobna navodila pri svojih društvih.

Zveza čebelarstvih društev Slovenije

VABILA IN OBVESTILA NAŠIH DRUŠTEV

k otvoritvi plemenilne postaje »Josipa Verbiča« v Kamniški Bistrici dne 18. maja 1969.

Čebelarstva družina Kamnik vabi čebelarje in še posebej čebelarje-vzrejevalce matic, na otvoritev plemenilne postaje »Josipa Verbiča« v Kamniški Bistrici.

Otvoritev bo dne 18. maja 1969 ob 10. uri z naslednjim sporedom:

1. Pozdrav predsednika Čebelarstva družine Kamnik.
2. O plemenilni postaji v Kamniški Bistrici.
3. Pomen in vloga plemenilne postaje pri vzreji in odbiri dobrih čebel. Predavanje Fr. Lobnika iz Maribora.
4. Ogled plemenilne postaje in prosta zabava.

Za jestvine in pijačo preskrbljeno. Prometne zveze do žičnice na Veliko planino zelo udobne; od tam je 1 km do plemenilne postaje.

Prijazno vabljeni!

Čebelarstva družina Kamnik

Čebelarstva družina Kamnik obvešča vse vzrejevalce matic, da sprejema v plemenjenje matice v Kamniški Bistrici od 18. maja do 31. julija vsako soboto od 17.—19. ure in v nedeljo od 8.—11. ure. Postopek je enak kot na drugih plemenilnih postajah.

Ljubljanska čebelarška družina organizira enodnevni družabni in poučni izlet po Dolenjski, ki bo 11. maja tega leta. Spored izleta bo naslednji:

Odhod iz Ljubljane bo izpred kolodvora z avtobusom ob pol sedmi uri zjutraj. Odpeljali se bomo najprej v

Pleterje, kjer si bomo ogledali samostan, čebelarstvo in sadni vrt.

Kostanjevica bo naša naslednja postaja; tam si bomo ogledali grad, staro samostansko cerkev in podobe pokojnega slikarja Gorjupa; ogled »Forma viva«, kjer so umetnine, ki so jih sklesale umetniške roke z vsega sveta; tudi obisk vinarne kleti ne bo izostal; kdor se pa bo želel udeležiti maše, mu bo omogočeno.

V **Podbočju** bo kosilo v renomirani restavraciji Kerin.

Od tam se bomo odpeljali skozi Rako, Bučko in Škocjan v

Smarjetske toplice, kjer bomo imeli priliko ogledati si toplice, park; kopanje in obisk pri dveh čebelarjih bo po želji.

V **Otočcu** bo ogled gradu, parka, restavracije in drugega.

Novo mesto bo zadnja postaja; kolikor bo dopuščal čas, bo sprehod po mestu. Prihod v Ljubljano bo med sedmo in osmo uro zvečer.

Vljudno vabimo vse ljubljanske in okoliške čebelarje, da se udeleže tega spomladanskega izleta.

Prijavite se najkasneje do 5. maja v Zvezni pisarni pri tovarišu Valasu.

Ljubljanska čebelarška družina

Čebelarško društvo Litija je s svojimi sredstvi obnovilo plemenilno postajo Reka-Pustov mlin, ki je pričela delovati 1. maja 1969.

Plemenilno postajo vodi znani strokovnjak Anton Dražumerič.

Plemenilna postaja Reka-Pustov mlin bo delovala na dva načina in sicer:

- a) plemenila matice lastnikom, ki bi jih dostavili na plemenilno postajo;
- b) vzrejala matice za prodajo.

Matice za prodajo je treba naročiti do konca maja t. l. na naslov: Anton Dražumerič, Litija, Predilniška cesta št. 20.

Kdor namerava pripeljati matice v plemenjenje, naj nekoliko dni poprej pisмено obvesti vodjo na gornji naslov, kateri dan in uro jih namerava pripeljati.

Matice za prodajo bodo po sedanjih kalkulacijah stale približno 25.— din, plemenjenje matic pa okrog 3.— din od matice.

Plemenilna postaja Reka — Pustov mlin leži 10 km vzhodno od Litije, ima idealno lego, je ob lepi cesti, nima pa avtobusne zveze, zato naj dostavljalci matic pripeljejo matice v plemenjenje po možnosti s svojimi vozili, vendar po prejšnjem sporazumu z vodjo plemenilne postaje.

Trotarja je postavil na plemenišče vodja plemenilne postaje. Rod izvira iz čiste različice dolenjske sivke.

Dostavljalce matic naprošamo, da naj dostavljajo matice le s presejanimi čebelami (brez trotov), v nasprotnem primeru matic ne bomo sprejemali.

Čebelarško društvo Litija

Čebelarska družina Veržej obvešča, da naj vsi prevaževalci čebel na akacijeva pasišča prijavijo svoje prevoze **do začetka maja**; to pa zaradi pravilne in enakomerne razporeditve. — Režijski stroški znašajo 2 din za panj, kar bodo prevaževalci plačali pred razkladanjem.

Čebelarska družina Veržej

Čebelarsko društvo Senj obvešča vse prevaževalce čebel, da v prihodnje ne bo dovoljeno dovažanje čebel na pašo v območje občine Senj brez predhodnega dovoljenja tega društva. Skupno z veterinarsko inšpekcijo bo društvo nadzorovalo pripeljane čebele.

Čebelarsko društvo Senj

Čebelarsko društvo Radovljica obvešča vse čebelarje prevaževalce, ki nameravajo pripeljati čebele na naše območje, da morajo to prej sporočiti Čebelarskemu društvu Radovljica, ki jim bo odredilo pasišča po pašnem katastru.

Opozarjamo vse čebelarje, ki so v preteklih letih dovažali čebele na naše območje brez vednosti Čebelarskega društva Radovljica, da si pravočasno preskrbijo dovoljenje. Vsak prevoznik mora predložiti dovoljenje o zdravstvenem stanju čebel. Brez dovoljenja ne sme noben čebelar prepeljati svojih čebel na naše območje. Proti kršilcem bo moralo društvo ukrepati po obstoječih predpisih. Ti ukrepi so potrebni, da odstranimo nevarnost čebeljih kužnih bolezni.

ČD Radovljica

Čebelarska družina Ig je na svojem rednem letnem občnem zboru sklenila, da naj se vsi čebelarji, ki nameravajo prepeljati čebele na gozdno pašo na območje Krma in Mokrcra, predhodno zglasijo pri spodaj imenovanih poverjenikih, da jim dodelijo stojišče.

Za Ig, Staje, Kot, Iško vas in Gornji Ig — Anton Maček; za Tomišelj in Podkraj — Anton Koren in Franc Bernard; za Dobravco, Škrilje, Golo in Mokrc — Jože Piškur in Franc Primc; za Strahomer in Vrbljenje — Jože Smole.

Ob dovozu čebel na pašo in po predhodnem dogovoru z zgoraj imenovanimi poverjeniki morajo čebelarji predložiti tudi potrdilo o zdravstvenem stanju čebel. Dovoljujemo samo dovoz na gozdno pašo. Za stroške razporejanja stojišč je določena odškodnina 0,50 din za vsak panj čebel.

Kolikor se posameznik ne bi držal zgoraj omenjenih navodil, bo družina dolžna ukrepati proti takemu nevezornemu čebelarju in ga bo objavila v čebelarškem listu.

Čebelarska družina Ig

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA SEKRETARIATA »SAVEZA« DNE 4. 12. 1968 V BEOGRADU

Po udeležbi delegatov na letni skupščini »Saveza« in po razpravi o problemih, ki so jih na njej obravnavali, je skupščina po mnenju sekretariata povsem uspela. Vidne uspehe so dosegli v Sloveniji, Hrvaški in

Srbiji, aktivni pa so bili tudi v Črni gori. Po izjavi delegata Bosne in Hercegovine bo pričela z delom tudi čebelarska zveza te republike. Sekretariat mora vzpostaviti tesnejše stike z Zvezo čebelarjev SR Makedonije bodisi pismeno bodisi z odhodom v Skopje, da bi tako bila obojestranska aktivnost bolj živahna.

**IZ SEJNEGA ZAPISNIKA
SEKRETARIATA »SAVEZA« DNE
6. 1. 1969 V BEOGRADU**

Sekretariat je preučil delovni načrt »Saveza« za leto 1968 do 1970 in ga dopolnil z dvema perečima nalogama.

Po točki 1. delovnega načrta (objavljen je bil na strani letošnje 4. št. SC) je sklenil, da je zaradi utrditve čebelarstva in njegovih organizacij potrebno zagotoviti stik in sprejem pri naših zveznih organih, da bodo seznanjeni s položajem v našem čebelarstvu in jim bo pojasnjena vsa naša problematika in perspektiva za nadaljnje delo. Inž. Milorad Nikšić je naprošen, da zagotovi tak sprejem in dan sestanka. V delegaciji bodo predsednik »Saveza« dr. Vasilija Filipović, podpredsednik dr. Bodoljub Konstantinović, sekretar Adam Djurić, člana sekretariata inž. Milorad Nikšić in Franja Temunović ter vsi predsedniki republiških čebelarskih zvez.

Po točki 2. delovnega načrta sta zadolžena dr. Ivo Tomašec in Valentin Benedičič izdelati osnutek načrta Temeljnega zakona o čebelarstvu do 1. marca 1969.

Do konca decembra 1968 se mora vzpostaviti stik s Poslovnim udruženjem za čebelarstvo Jugoslavije, da bi uredili medsebojne odnose v obojestransko korist. O tem, kdo naj predstavlja naše čebelarstvo doma in v inozemstvu, ni kompromisa. Čebelarstvo predstavlja »Savez«, pri razgovorih pa se mora vztrajati na tem, da bo nosilec čebelarske politike »Savez«, a Poslovno udruženje naj vodi čebelarsko gospodarstvo.

Za leto 1968 odobreni kontingent krmilnega sladkorja za čebele naj se zagotovi tudi za naprej na dosedanji način. S pripravami za zagotovitev sladkorja naj se prične takoj. Pri distribuciji so udeleženi na enakopravni ravni poleg Poslovnega udruženja tudi druge gospodarske organizacije, ki bi jih angažirale republiške čebelarske zveze. V prihodnje se mora povsem izvesti rešitev Zveznega sekretariata za gospodarstvo, kot jo je doprinesel za letošnje leto. Sklep morata izvršiti inž. Jovan Živanić in Adam Djurić.

Djordje Matić mora preučiti možnosti zavarovanja čebel in variante za rešitev tega problema.

Čebelarskemu društvu SR Srbije se priporoči, da naj skuša organizirati sestanek vseh čebelarskih gospodarskih organizacij SR Srbije in morebiti tudi SR Makedonije, na katerem bi preučili možnost integracije teh gospodarskih organizacij in vidik take integracije za čebelarsko gospodarstvo.

1.

Kot je bilo sklenjeno na seji dne 4. 12. 1968, sta dr. Bogoljub Konstantinović in inž. Ljubomir Ivković pred 15 dnevi obiskala sekretarja za gospodarstvo SR Srbije inž. Milorada Nikšića (ki je tudi predsednik Društva čebelarjev SR Srbije in član sekretariata »Saveza«), ga pri tem seznanila z nekaterimi našimi čebelarskimi problemi in naprosila, da izrazi svoje poglede za njihovo pravično in pozitivno rešitev.

Inž. Nikšić je ob tej priliki izrazil svoje stališče in svoje poglede na pereče probleme takole:

a) soglaša z našim stališčem, da »Savez« združuje vse čebelarske organizacije Jugoslavije in da bi on moral predstavljati naše čebelarstvo tu in v inozemstvu. Misli, da se mora to vprašanje rešiti preko SSRN SR Srbije, potem pa v SSRNJ in je voljan biti v delegaciji z dr. Filipovićevo ali dr. Konstantinovičem in inž. Ljubomirom Ivkovićem. Tov. Nikšić bo te sestanke pripravil v času, ki bo za to najprimernejši. Na sestanek, ki bo pri SSRNJ, bo pozvan tudi zastopnik Poslovnega združenja čebelarstva Jugoslavije, ker je sedaj ono uradni predstavnik čebelarstva doma in v inozemstvu. Potem ko bo določeno stališče SSRNJ, bo doprinesel dokončno odločitev o tem, kdo bo predstavljal naše čebelarstvo, Sekretariat za zunanje zadeve.

b) Inž. Nikšić je proti temu, da bi bil obdavčen dohodek od gojitve čebel, kar se dogaja ponekod v SR Srbiji. Meni, da bi tak ukrep vplival zelo negativno na obstoj in razvoj čebelarstva. Svoje stališče je izrazil predsedniku mestne skupščine Beograda, ukrenil pa je tudi potrebno, da bo načelnik Sekretariata za finance SR Srbije razpisal priporočilo občinskim skupščinam, da naj ne predpišejo te dajatve.

c. Tov. Nikšić je dosegel, da je izdal inšpektorat za zaščito rastlin razpis, s katerim je dal navodilo in zahtevo vsem poljedelskim organizacijam, da ne smejo zapraševati sadnega drevja in drugih rastlin v času cvetja in ne s kemičnimi sredstvi, ki so izjemno škodljiva za čebele.

č) Tov. Nikšić bo pripravil sprejem predstavnikov »Saveza« in predsednikov republiških čebelarskih zvez pri Zveznem sekretariatu za gospodarstvo dr. Borivoju Jeliću: sestanek bo verjetno januarja 1969. Zato se morajo predstavniki republik in »Saveza« pravočasno pripraviti, da bodo mogli obrazložiti čebelarske probleme s svojega območja.

d) Tov. Nikšić se je zavzel za sklicanje posvetovanja čebelarških gospodarskih organizacij SR Srbije, ki ga bo sklicala Gospodarska zbornica SR Srbije.

2.

Predsednik »Saveza« dr. Vasilija Filipović je telefonično pozvala predsednika »Poslovnega združenja«, da bi se dogovorila za sestanek, na katerem bi pričeli reševati probleme, ki bi jih lahko rešili sporazumno. Direktorja je zanimalo, o čem naj bi razpravljali, pa mu je odgovorila, da bo ta vprašanja oblikovala pismeno in mu jih poslala. Naprosila ga je, da naj tudi on navede vprašanja, ki bi prišla v poštev za sodelovanje iz njihovega delokroga.

Sklenjeno je bilo, takoj pismeno predlagati Poslovnemu združenju sestanek na ravni: Sekretariat ali UO »Saveza« in UO ali IO Poslovnega združenja. V predlogu naj bodo navedena vprašanja, o katerih želimo doseči sporazum in sodelovanje; vprašanja pa naj navede tudi Poslovno združenje, če jih ima. Hkrati naj se zahteva, da bo sestanek do konca januarja 1969.

3.

a) V nekem ameriškem časopisu je izšel članek, v katerem so navedeni vsi strupi, ki jih uporabljajo za zapraševanje v poljedelstvu. Navedena je kemična sestava vsakega strupa, njegov učinek in koliko časa učinkuje. Sklenjeno je, prevesti ta članek in ga poslati fakulteti za kmetijstvo, ki naj ugotovi, kaj od navedenega izdelujemo pri nas, kaj uvažamo in naj potem priporoči, kaj naj izdelujemo oz. naj se uvozi. Članek naj se obvezno objavi v časopisu »Pčelar«, prevod pa pošlje še drugim domačim čebelarškim časopisom.

b) Komisija, ki jo sestavljajo dr. Filipović, dr. Konstantinović in inž. Živanić, naj preuči in odloči, katere inozemske čebelarške časopise bi bilo treba nabaviti z zameno za časopis »Pčelar« preko mednarodne agencije za te pose, ki ima sedež v Češkoslovaški. O tej možnosti zamenjave naj obvesti tudi druge domače čebelarške časopise.

c) Dr. Konstantinović naj na predlog banke sestavi obrazložitev za nadaljšanje odplačevanja anuitet Čebelarскому kombinatu v Subotici.

č) Po sklepu letne skupščine »Saveza« znaša letna članarina republiških čebelarških zvez:

za Srbijo	N din 1500,
za Slovenijo	N din 1300,
za Hrvaško	N din 800,
za Makedonijo	N din 200,
za Črno goro	N din 100,
za Bosno in Hercegovino	N din 100.

OBČNI ZBOR ČEBELARŠKEGA DRUŠTVA MARIBOR

je bil 23. marca 1969 v Mariboru, Kidričev trg št. 3. Zastopanih je bilo od 27 19 družin in 59 delegatov od 89. Občnemu zboru je prisostvoval predsednik Zveze čebelarških društev tov. Valentin Benedičič, pa tudi zastopnik veterinarske službe dr. Andrej Fidelis. Občni zbor se je spomnil umrlih 11 članov iz 10 družin.

Vabljeni so bile vse družine v smislu 15. člena pravil, pa tudi sosedna čebelarška društva.

Podatki iz poročil:

zajema občino Maribor ter dele občin Slovenska Bistrica in Lenart v Slovenskih goricah. Na tem območju deluje 27 čebelarških družin s 776 člani. Med navedenimi člani so tri združna gospodarstva ter štiri šole. Najmočnejše družine so: Maribor, Slovenska Bistrica, Pekre-Studenci, Poljčane, Lenart v Slovenskih goricah in Pobrežje. Člani imajo 10.163 panjev. Največ panjev imajo člani pri čebelarških družinah Maribor: 837, Poljčane: 625, Pekre-Studenci: 586, Hoče: 552 in Lenart v Slov. goricah: 538.

538 članov je 254, vzimili so 1366 panjev.

Organizacijsko delo se je razvijalo prek čebelarških družin. Predavanja so bila pri družinah: Lenart v Slovenskih goricah, Hoče, Kamnica, Bresternica, Pobrežje, Rače, Maribor-Tabor, Pekre-Studenci. Družina Zgornja Ščavnica je priredila srečolov, družina Lenart v Slov. goricah pa je sejala medeno deteljo. Pohvalno je treba omeniti, da je sedem članov družine Pobrežje uporabilo družinsko tiskalnico za vosek in tako skrčilo pomanjkanje voska. Tudi družina Poljčane je zbirala voščine in kuhala vosek iz katerega je izdelovala satnice. Poučne izlete so organizirale družine Hoče, Rače in Maribor-Tabor.

Družinske čebele so pri 10 družinah, skupno 50 panjev. Vzorna sta čebelnjaka družin Lenart v Slovenskih goricah in Maribor-Tabor. Z dohodkom krijejo vse organizacijske izdatke. Družinski čebelnjak naj bi bil privlačna točka za čebelarške sestanke in šolsko mladino. Pri pravilni oskrbi krijejo družinske čebele vse izdatke družine.

Mednarodni teden čebelarjev (Dan čebele) so počastile le družine Jarenina, Maribor in Maribor-Tabor.

Upravni odbor se je sestajal redno vsak mesec. Izredne seje so bile tri.

Dne 23. novembra 1968 je bila slavnostna seja v počastitev 75-letnice tov. Kirarja in Strune.

Zalosten pojav je prenehanje obstoja čebelarških krožkov po šolah. Uspešno je de-

loval čebelarški krožek na Srednji kmetijski šoli v Mariboru pod vodstvom tov. Franca Lobnika.

Na območju sta dve stalni opazovalni postaji in sicer na Fali (vodi jo tov. Burja) in v Lovrencu na Pohorju (vodi jo tov. Planinšič). Sezonski opazovalni postaji sta delovali dve.

Predavanja so bila pri šestih družinah. Družina Maribor-Tabor je praznovala 10-letnico delovanja. Izlete so priredile štiri družine.

Naša strokovna knjižnica je lepo urejena v poslovalnici in je članom na voljo dovolj strokovnih knjig in periodike. Društvo je naročeno na vse naše jugoslovanske čebelarke strokovne liste (4) ter na pet inozemskih — nemških. V minulem letu si je izposodilo 12 članov 22 knjig! Člani, žal, nimajo zanimanja za strokovno izpopolnjevanje, ne za stanje čebelarstva drugod! Za nabavljene knjige in vezavo je bilo izdanih 47.865 S din. Često pa se čuje kritika, da člani od društva nič nimajo!

Tudi letos so nas obiskali čebelarji iz sosednje Avstrije in to iz Gradca. Ogledali so si z zanimanjem nekatere čebelnjake in se zanimali za naše AŽ-panje, Kirar.

Iz poročila blagajnika je razvidno, da so znašali v preteklem letu izdatki 18.763,44 dinarjev. Največji izdatki so bili za popravilo poslovalnice 1.420,20 din, društveno poslovanje 5.263 din, izlete in potne stroške 2.706,60 din. Celokupni promet je bil 589.380,07 din.

Iz poročila predsednika odseka za zdravstveno stanje čebel je razvidno, da je dalo zatiranje čebeljih kužnih bolezni (gniloba, pršica) upravnemu odboru največ dela. O tem se je razpravljalo na vsaki seji. Največja ovira pri zatiranju je draga preiskava vzorcev mrtvic pri Bakteriološkem zavodu v Ptujju. Zveza je organizirala tečaj za mikroskopiranje, kar bo omogočilo, da bo društvo samo organiziralo preiskavo okuženih čebel in zalege ter tako omogočilo organizirano zatiranje čebelne bolezni.

Razprava o poročilih se je v glavnem nanašala na odkup medu po prenizki ceni ter na delo poslovalnice, ki je predrago. Po pojasnilu odbornikov o poslovanju in cenah potrebščin je občni zbor prešel na volitve.

V upravni odbor so bili izvoljeni: Tone Oberžan, Jože Resnik, Franc Kleva, Lojze Struna, Miro Kamenšek, Anton Bratkovič, Jože Hribar, Ivan Gojnsnik, Ivan Flac, Peter Močnik, Jože Hajnc, Janko Fabič, Ivan Koritnik, Stanko Šaupnerl, Leopold Ul, Martin Šumenjak, Ivan Šeško, Alojz Graf, Janez Brvar, Stanko Cvetko, Anton Primc, Milan Bračić, Jože Černeršek, v nadzorni

odbor pa: Roman Blasin, Tone Lazar in Franc Lavrenčič.

V nadaljnjem je bil sprejet gospodarski načrt in proračun za leto 1969, ki znaša 21.910 din.

Na seji upravnega odbora dne 2. aprila 1969 so bili izvoljeni: Peter Močnik — predsednik, Jože Hribar — podpredsednik, Janko Fabič — tajnik, Lojze Struna — blagajnik, Tone Oberžan — gospodar, Roman Blasin — predsednik nadzornega odbora.

M. F.

KOROŠKI ČEBELARJI

Zelo malo čitamo v našem listu o koroških čebelarjih, čeprav je v tem delu naše Koroške živahno in zanimanja vredno čebelarjenje.

Naše društvo Mežiške doline ima pet družin in še vedno nastajajo nove družine, pa čeprav se organizirajo pod težkimi pogoji. Imamo industrijo, ki nam s topilniškimi in tovarniškimi plini vsako pomlad redči naše čebelne družine. Zato se moramo umikati pod obronke Uršlje gore.

Najbolj je po plinih prizadeta Čebelarška družina Žerjav. Tam so bila nekoč dobra pasišča s spomladanskim resjem. Danes ni skoraj ničesar več, razen smreke v nižjih legah.

Ali kljub temu čebelarji pridno delajo in iščejo pašo za svoje ljubljenke. Organiziranih je v naši družini 99 % vseh čebelarjev. Ti so večinoma upokojenci in rudarji. Od ustanovitve družine dalje, od l. 1964, prirajamo vsako leto družabne večere in izlete v razne kraje Slovenije, Italije in sosednje Avstrije. Za svoje uspehe se moramo zahvaliti predvsem našemu društvu, kjer smo našli vso podporo. Imeli smo nekaj srečanj s sosednjimi avstrijskimi čebelarji, ki so nas res lepo sprejeli in pogostili. Razkazali so nam njihovo čebelarstvo šolo na Koroškem in nekaj plemenitih postaj. Vse imajo lepo urejeno in bili smo presenečeni nad njihovimi uspehi. Šolo kakršno imajo oni, si želimo tudi mi.

Imamo pa tudi težkoče pri našem čebelarjenju. Vsa leta nazaj se borimo s pršico. Leta 1967 smo v našem društvu dimili obvezno osemkrat. Seveda pa s tem ni rečeno, da smo izpulili tej bolezni korenine. Zato čebelarji sami vsako leto pridno segajo po zdravilih, kolikor jih pač imamo na zalogi. Vsak se zaveda, da mora imeti zdrave čebele. Svojih čebel pa ne moremo obiskati vsak dan, ker nas ima večina svoje čebele oddaljene od svojih stanovanj. Tako ima logar Mavc svoje čebele 30 km daleč, ven-

dar iz ljubezni in strasti do čebel ne čuti truda, ko jih obiskuje.

S tem bi končal in želim, da bi se še kdo oglasil v našem listu.

Ivan Kladnik

(Čebelarstva družina Žerjav na Koroškem)

ČLANOM MARIBORSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V PREMISLEK

Vsak poklic, vsaka dejavnost zahteva določeno znanje, kakorkoli že pridobljeno. Znani stari pregovor pravi: »Kolikor znaš, toliko veljaš!« Tudi za čebelarja je potrebna učna doba, daljša ali krajša; navadno je to praksa z večjim ali manjšim uspehom. Edina čebelarjeva šola je Slovenski čebelar, nekatera predavanja in praksa. Žal je več družin, ki nimajo predavanj, kot takih, ki jih imajo, četudi nosi vse stroške predavanja društvo. Od 27 čebelarskih družin je imelo predavanje v preteklem letu le 7 družin! Iz tega je razvidno, da družine strokovnemu izobraževanju čebelarjev ne posvečajo posebne skrbi. Zaradi tega se nam tudi ni treba čuditi, da se čebelarji ne zanimajo za čitanje strokovnih knjig. Društvo ima lepo strokovno knjižnico v poslovalnici na Tyrševi cesti v Mariboru. V društveni knjižnici je 285 strokovnih knjig, in sicer v slovenskem, nemškem, srbohrvaškem in drugih slovanskih jezikih.

Slovenskega čebelarja je 45 raznih letnikov, raznih čebelarskih knjig je 34; Sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo (pet letnikov), Socialistično kmetijstvo in gozdarstvo (šest letnikov), ter Sodobno kmetijstvo (dva letnika).

V srbohrvaškem jeziku so razni letniki: Pčelarstvo Zagreb, Pčelar Beograd, Hrvatska pčela, Jugoslovenska pčela. Pčela Zagreb, Pčela Osijek, Gospodarski list Osijek ter osem raznih čebelarskih knjig. Med temi knjigami sta tudi novi »Pčelarstvo« in »Pčele krilati farmacevti« (prevod ruskega originala). Skupno je 78 knjig, všteti šest v drugih slovanskih jezikih.

Med knjigami v nemškem jeziku so čebelarski listi: Bienenvater, Schweizerische Bienenzeitung, Der Imkerfreund, Allgemeine deutsche Imkerzeitung, Zeitschrift für Bienenforschung, ter Deutsche Bienenwirtschaft. Drugih čebelarskih knjig je 46, skupno 137.

Društvo je naročeno skupno na osem čebelarskih listov, med temi štiri inozemske. Naročnina z vsemi stroški (vezava itd.) je znašala v letu 1968 skupno 478,65 din!

Društvo je imelo lani 785 članov. Koliko je bilo lani knjig izposojenih? Deset! Ali

ni to sramotno nizko število? Ali se stroški izplačajo pri tako slabem zanimanju? Kljub vsemu nekateri čebelarji trdijo, da od društva nič nimajo!

Peter Močnik

FRANK ILERSICH

iz USA nam piše:

Po dolgem času se zopet oglašam. Slovenskega čebelarja dobim redno konec vsakega meseca. Ko ga dobim v roke, ga hitro prelistam in potem še večkrat; imam dosti časa za branje. Moje čebele se kar dobro imajo. Vseh devet panjev je pri dobrem življenju. Zadnje leto so si precej dobro nanosile za zimo. Odvzel sem jim polovico (75 kvartalov). Potem sem bil bolan in sem moral opustiti moje delo. Letos tudi ni bilo nič kaj po volji, da bi se čebelice bolj opomogle in donesle v panje. Draginja je velika; vse računajo dvojno, kar pa imaš ti za oddati, je cena manjša več kot pol. In tako gre kšeft naprej, pa vsi žvižgamo na tem puklastem svetu.

Pa naj zadostuje za danes; pa se še drugič o priliki oglasim v čebelarskem glasilu.

V upanju, da boste dobili to pismo, Vas pozdravljam.

Vaš oddaljeni naročnik F. I.

IZ ČEBELARSKEGA DRUŠTVA RADOVLJICA

Uspešno čebelarsko leto v preteklem letu se je kazalo tudi na našem občnem zboru. Društvo se po številu članov in čebeljih družin iz leta v leto veča. Vedno bolj pa prihajamo do spoznanja, da brez temeljitega znanja o biologiji čebel in tehniki upravljanja ni mogoč napredek. Zato je razumljivo, da so bili vsi delegati enotnega mnenja, da je z gradnjo Čebelarskega izobraževalnega centra treba čim prej pričeti.

V naslednjem mesecu smo naprosili predavatelja Vladimira Martelanca za predavanje o razvoju čebel in vrstah čebeljega ropanja. Zelo zanimivega predavanja se je udeležilo 90 čebelarjev. Vsi udeleženci se tov. Vladimiru Martelancu lepo zahvaljujejo in ga vabimo, da nas kot priznan strokovnjak še obiše in da z izobrazbo med čebelarji nadaljuje.

R. G.

JANEZ ŠBÜL

Dne 17. aprila 1968 je umrl član čebelarke družine Štrukovci Janez Šbül, rojen 18. julija 1896 v Rankovcih.

Kot mlad kmetovalec je vzljubil tudi čebele in čebelaril od leta 1924 s po 30 panji raznih sistemov. Priženil se je v Skakovec leta 1921. Zaradi slabega zdravja mu je zadnja leta pomagal pri čebelah sin. Vse njegove čebele so zdaj v sinovi oskrbi.

Dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja!

J. S.

IVAN MEDIK

Jeseni, ko je odpadlo listje z dreves, se je tudi naš nadvse vzorni in priljubljeni Ivan Medik za vedno ločil od nas. Bilo je to 10. novembra 1968, točno za 45-letnico svoje poroke.

Rajnkega rojstni kraj je bil Miklavž pri Ormožu, rojen 20. aprila 1884. Štu-

diral je v Mariboru. Svojo življenjsko pot je nadaljeval v Ljubljani. Zaposlen je bil kot finančni uradnik pri ljubljanskem magistratu. Na Kodeljevem sta si s soprogo Alojzijo zgradila prekrasen dom, kjer je čebelaril in snoval načrte zase in za svoj bodoči rod. Pri tem mu je zvesto pomagala njegova soproga.

Bil je dolgoletni član in odbornik Ljubljanske čebelarke družine. Pri prevažanju čebel na pašo se je vedno zavedal, da ni sam, da mora upoštevati tudi želje in potrebe svojega sočebelarja.

Ob njegovi 80-letnici so se ga čebelarji spomnili in ga še odlikovali z Janševim redom. Takrat se je poslovil od sej, sestankov in predavanj. Preveč je že čutil težo let.

Na dan pred smrtjo je napisal na listek: »Jutri me več ne bo!« In res se je zgodilo tako... Naj bo nam čebelarjem za vzgled!

Ljubljanska čebelarica
družina D. Bric

Lepega pomladnega dne, ko so čebele imele veliko dela, kajti bilo je že vse v bujnem razcvetu, smo položili k večnemu počitku našega čebelarja **AVGUSTA BANDURA**, rojenega 22. 8. 1925 v Marjeti na Dravskem polju.

Ze od mladosti je imel izredno veselje do čebelarstva. Bil je član čebelarke družine Starše. S pridnimi rokami si je ustvaril lasten dom, zraven pa čebelnjak s 25 naseljenimi AŽ panji. Ni mu bilo dano, da bi se še naprej veselil z njimi.

Imel je več zahrbtnih bolezni, katere so ga tako strahotno mučile, da jim je 23. aprila lanskega leta podlegel. Bil je tudi bорец za svobodo od 3. 10.1944 v Prekomurski brigadi 15. divizije.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Č. D. Starše

Dne 13. oktobra lanskega leta smo sprejeli v prerani grob **ALOJZIJA ZEGA** iz Predjame, člana Čebelarke družine Postojna. Bil je eden najstarejših čebelarjev v našem okolišu in vsi, ki smo ga poznali smo ga spoštovali zaradi njegovih velikih izkušenj in ne samo zaradi praktičnega in teoretičnega znanja o življenju čebel, temveč tudi zaradi izdelave praktičnih pripomočkov za čebelarje, ki jih je sam kot samouk izdeloval.

Od ustanovitve naše družine je bil njen član in zvest naročnik Slovenskega čebelarja.

Ob pomladanskem izletu čebel Lojzeta ne bo, da bi pregledoval, če vsi panji izletavajo. Ne bodo ga več našle čebele, ki jih je imel poleg svoje družine že od svoje mladosti rad. Zvestega člana bomo ohranili v lepem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Čebelarica družina
Postojna

**ČEBELARSKA DRUŽINA GOTOVLJE,
P. ŽALEC**

kupi čebelarke tehtnice, pitalne balone 2-litrške (thürinške) brez podstavkov; oddaja pa nove nastavne panje (Farrarjeve) in po 15. maju t. l. matice po 10 N din nad 3 komade franko naslov naročnika. **Jože Antloga, predsednik ČD Gotovlje, Gotovlje 78, p. Žalec.**

KUPIM

večje število naravnih rojev. Ponudbe na naslov: **dipl. ing. Bojan Koleša, Celje, Mariborska 76-a**

PRODAM

zaradi selitve 40 naseljenih AŽ-panjev na 9/sat z močnimi družinami, čebeljak, dve omari za satnice, točilo, razno čebelarstvo orodje in 400 kg smrekovega medu. **Anton Koler, Brdinja 11, pošta Ravne na Koroškem.**

SOJINA MOKA

fino mleta, kot nadomestek za pelod, se dobi v pisarni Zveze. Cena za 1 kg je 2.80 din.

PRODAM

še nekaj nožev na ogrevanje s paro za odkrivanje satov. **Maks Podgornik, Stara vas št. 61, Bizeljsko.**

PRODAM

8 naseljenih AŽ-panjev z mladimi maticami. Čebele so zdrave in ne preveč rojive, ker vzrejam matice vsako leto od dobrih medarjev. Čebele so prave sivke. Prodaj jih zaradi svoje oslabelosti. **Jože Sodja, Blejska Dobrava št. 86, pošta Jesenice II.**

PRODAM

8 naseljenih in 4 prazne AŽ-panje ter čebeljak po nizki ceni. **Alojz Trunkelj, Cesta na Brdo št. 9, pošta Ljubljana.**

PRODAM

več novih LR-panjev (amerikancev z nakladami). **Dušan Stojakovič, Rožna dolina C. XIX/10, pošta Ljubljana.**

PRODAM

15 čebeljih družin na 9 satov v AŽ-panjih ali brez njih. **Ivan Vrtačnik, Bičkova št. 4 (Kolvarje), pošta Kranj.**

ČEBELARSKE DRUŽINE

oziroma društva, ki so odstopivše člane objavili šele po izidu 1. številke t. j. po 10. januarju t. l. naprošamo, da posredujejo pri teh članih, da vrnejo že prejete številke, če tega še niso storili sami.

Nadalje naprošamo tiste družine, ki nam še niso predložile letošnje sezname članstva — teh je še 45 — da to store čimprej.

Novim članom je na voljo Slovenski čebelar samo od 2. številke dalje, prva številka le, v kolikor nam bodo vrnjene od tistih naročnikov, ki so naročnino odpovedali po izidu 1. oziroma 2. številke.

Uprava

V SKLAD

za gradnjo Čebelarkega izobraževalnega centra (ČIC) so nadalje prispevali:

Mirko Grad, Dragomelj 20 din, ČD Zeleniški 118 din, ČD Besnica 52 din, ČD Kranj 16 din, ČD Velesovo 16 din, ČD Smlednik 62 din, ČD Zalog 19 din, ČD Cerklje pri Kranju 35 din, ČD Škofja Loka 82 din, ČD

Horjul 7 din, ČD Litija 79 din, ČD Grosuplje 87 din, ČD Središče ob Dravi 176 din, Anton Miklič iz Ljubljane 10 din, Ignac Grom iz Vrhnik 105 din, Franc Drolc iz Motnika 5 din, Jože Kovač iz Predoselj 7.50 din, Alojz Milač iz Pirnič 10 din, Božo Ješe iz Ljubljane 50 din, Janko Ravnik iz Kranja 10 din, ČD Breznica (prispevek tabora) 1213.80 din, ZČDS dobiček 1967. leta 4000 din, Leopold Debevec iz Ljubljane 50 din, ČD Semič 95 din, ČD Polje 100 din, ČD Polhov Gradec 50 din, ČD Vič 28 din, Rudi Zamida iz Ljubljane 7 din, ČD Slovenj Gradec 221 din, ČD Poljane-Gorenja vas 10 din, ČD Rakek 120 din, ČD Skaručna 100 din, ČD Ljutomer 400 din, ČD Griže 258 din, ČD Stožice-Ježica 133 din, ČD Kranj — Janko Ravnik — 10 članov 40 din, ČD Voklo 24 din, ČD Kranj namesto venca umrlemu članu Ivanu Bukeljci 180 din, ČD Maribor 200 din, Jože Žitnik iz Ljubljane 14.90 din, ČN Hrastnik-Dol 100 din, Skufic iz Ponove vasi 4.50 din, Jurij Selmajer iz Placarja 25 din, Lojze Struna 85 din, Alojz Grajf, Franc Brvar, Franc Kleva, Ivan Flac vsi iz Maribora po 10 din, ČD Hoče 20 din. **Stanje sklada dne 11. 4. 1969 skupaj 264.603.98 din.**